

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 "
Pe o lună . 2.40 "

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscripte nu se înape-
lază.

Romantism politic.

Arad, 4 Noemvrie.

Intr'un studiu apărut în numărul ultim al revistei „Viața românească” dela Iași, cu o bogată informație plină de amănunte interesante lămurește d. M. Carp situația Polonilor din toate trei imperiile, Rusia, Germania și Austria. În cadrele unor cercetări foarte interesante pentru noi arată suferințele poporului polon desmembrat la 1772 și dat pradă pofțelor nesățioase alor trei puteri cari mai ales în vremea din urmă și-au manifestat tot mai mult dorința de a desnaționaliza cu ori ce preț nefericitul popor al lui Kosciusko. Calvarul Polonilor năpăstuiți de brutala putere a Rușilor, precum și durerile celor din Posen, ajunși sub oblăduirea Nemților ascunși și hrăpăreți, le cunoaștem și noi, dacă nu atât din cărți, atunci din... experiențele similare pe cari le facem noi zi de zi aci în Ungaria, unde oprimarea națională întrunește amândouă notele, și cea rusească și cea nemțească. Nu ne vom opri deci asupra acestei părți a studiului dlui Carp, deși ea ni-se imbie foarte mult, ci vom insista puțin asupra mijloacelor de luptă ale poporului polon și asupra mișcărilor cari s'au produs în sinul lui, în năzuința de a-și conserva neștirbită naționalitatea, — nu pentru altceva, dar am găsit la Poloni o analogie cu împrejurările noastre de acum, pe care trebuie să o fixăm drept pildă grăitoare celor cari nici astăzi nu înțeleg încă glasul nou al vremii.

Știm cu toții că după îmbucățirea Po-

loniei patrioții poloni au făcut încercări desperate ca să recâștige independența lor națională. Au făcut revoluții peste revoluții care de care mai îndrăznețe, cheltuind in-comesorabile forțe de sânge și averi, fără să-și dea seama de puterea colosului împotriva căruia luptau, sfidându-l cu îndrăzneala lor. Polonii desperați se luptau, scoteau sabia din teacă și loveau fără să se gândească mult, cum și unde, nici unul din ei nu se gândea la nebunia întreprinderii lor puțin cugetate și mai puțin pregătite. Erau eroi Polonii, dar prea puțin înțelepți. Iată ce spune în privința aceasta R. Dmowski, scriitor polon citat de d. Carp:

„Nu credem să fie țară în care să fi stăruiat atât de mult ca în Polonia moștenirea politică a primei jumătăți din veacul al 19-lea. Această moștenire era credința în domnia dreptății în relațiile dintre popoare, nădejdea în putința de a face să birue drepturile sale legitime, apărându-le înaintea opiniei nepărtinitoare a Europei, obiceiul de a califica faptele istorice cu termenii de „nedreptate” și „crimă”; era încrederea în isbânda finală a „cauzei drepte” și de aici o tendință de-a nu ținea seamă de direcția reală a forțelor în viața internațională, ca și cum nu dela rezultatul acestor forțe ar atârna reușita ori cărei întreprinderi. Această stare de spirit care făcea ca vederile politice să se sprijine pe baze curat iluzorii, care ducea la aruncarea în aventuri fără ca scopul și mijloacele să fi fost diferite și calculate cu exactitate, s'a numit romantism politic”.

O astfel de mentalitate e foarte firesc că a aruncat pe Poloni în dezastrul inso-

recției din 1863. când „cu toată dreptatea cauzei lor, celelalte popoare ale Europei nu i-au ajutat” și tot atât de firește i-a mânănat în „inactivitatea silită care a urmat” insorecției, după cum arată d. Carp. Era fatal ca sforțările uriașe pline de avânt și generositate ale nobililor poloni să rămână fără nici un rezultat, câtă vreme ele se întemeiau numai pe șubredele închipuiri și ședințe în dreptatea cauzei, nu însă și pe forțele reale de cari dispunea în acele clipe poporul polon, forțe economice și culturale, cari nu pot eădea niciodată pe un plan de mai puțină însemnătate în lupta națională a unui popor. Ce puteau de pildă să facă nobilii poloni, cari au făcut toate revoluțiile singuri, fără ajutorul țărânilor, pe care au lăsat-o mai departe în selăvia neștiinței și a sărăciei, cum foarte frumos arată d. Carp? Ori cât ar fi fost ei de viteji, de-ar fi fost toți de talia unui Sobieski, lipsa lor de înțelegere și apreciere a marelui energii naționale care zace în masele populare, a trebuit să-i înfringă. Romantismul vrednic de așezat într'un roman cu cavaleri cruciați al lui Sienkiewicz, era foarte frumos, dar nu putea să ducă decât pe cum a și dus, la dezastre naționale ca cel din 1863.

Un mare noroc au avut însă Polonii. După atâtea încercări zadarnice, s'ar putea zice herostratice, de a-și câștiga independența națională, geniul lor bun s'a trezit în ei. Deodată cu ivirea unei clase burgheze puternică și dornică să joace un rol mai însemnat în viața națională polonă, s'a ridicat și o reacțiune violentă împotriva vechiului sistem politic, reacțiune manifestată prin literatura nouă și ziaristică, cum spu-

Toamnă

Cât de întunec este în serile de Toamnă,
Și străzile sunt triste, tăcute și pustii,
Iar fiecare clipă în suflet își înseamnă
Căderea unei grele și vagi melancolii...

Un vis țesut în vară, se stinge 'n toamna tristă,
Și inima-i bolnavă, și sufletul e gol...
— Departe, zdremțuită se flutură-o batistă,
Cum trece singuratec, neliniștit un stol...

Și fie țese pare că pleacă dela tine,
Aceste călătoare spre alte zări mereu,
Spre alte țări cu soare, spre vară, spre mai bine,
Și toamna asta tristă, te-apasă tot mai greu...

Și fie țese pare că duc cu ele vară,
Că duc cu ele visuri — că duc cu ele tot,
Aceste călătoare tăcute ce sburară,
Cu dorul lor de ducă și-a se opri nu pot...

Și fie țese pare că n'o să mai revie,
Nici stolul care trece, nici vara ce-a trecut,
Nici visul care nu e — și'n camere pustie,
Rămâi cu gându-aiure, rămâi mereu tăcut...

De te deșteaptă-o clipă, un pas pe la fereastră,
Ridici cu teamă capul, te uiți și nici nu știi,
Când se coboară'n suflet c'un dor de zare-albastră
Refrenul unei grele și vagi melancolii....

M. Săulescu.

Isprăvle lui Ismail Iurdus.

— Fragment dintr'o povestire macedoneană
De Victor Eftimiu.

Ismail Iurdus, după ce pustiise averile celor din vecinătatea lacului Ohrida, după ce semănase groaza printre locuitorii din toate satele de lângă Corcea, încercase să închirieze pădurea Lisetului.

Satul din poala lui era unul din cele mai frumoase ale Macedoniei și oamenii lui erau cei mai bogați. În fiecare vară mulți din ei veneau încărcăți cu bani, de prin România sau Grecia și ședeau acolo câteva luni.

Dacă ar fi isbutit să ia în arendă pădurea, el și-ar fi scos de câteva zeci de ori mai mult acele 2000 de lire pe care i-le ceruse ca plată a tăcerii sale, pașa din Corcea. Dar n'avea atâția bani sau poate că nu voia să spuie tovarășilor săi că-i are și venise acum să fure pe fiul primarului și să ceară o mie de lire pentru răscumpărare. Cu banii ăștia și cu alte 500 de lire nădăjduia să astupe lacomia pașei și să ia în stăpânire bogata pădure a Turturilor, pe unde trecea în fiecare zi negustori de cherestea sau ciobanii cu pungile încărcate.

Trăsese la mânăstire. Cu egumenul Policarpie se cunoștea de mult. Nădăjduia răsplată și ajutor la vreme de nevoie, părintele Policarpie găzdui cu multă bună voie noaptea aceea pe Ismail Iurdus.

În amurgul nopții locuitorii plecau în cete mici spre Corcea. Înaintea timpului porneau femeile câte 5 sau 6 în șiruri depărțate pe catări sau asini. Dacă cineva ar fi privit din deal spre oraș, vederile i-ar fi cuprins câmpia încă verde iar în mijlo-

eul ei, șoseaua cotită pe alocurea și dreaptă ca aburul unei săgeți, din fântâna dela încrucșătura drumurilor, și preserată pe alocurea cu picături negre, mișcătoare, ce trăgeau în urma lor colbul ridicat în mers. Încetul cu încetul în sat nu rămăsese mai nici un bărbat. Pe ici pe colea câte un bătrîn trecea agale de pe un scaun pe altul ca să-și încălzească spatele încărcat cu ani, la dogoarea soarelui. Teapăn, foarte mândru de starea lui înaltă, primarul îngrămădi câteva perne pe samarul măgarului său cumpărat cu 6 lire și îl împunse cu bățul. El pleca de obicei cel din urmă, învelit în privirile oerotitoare ale primăresei ce-l urmărea cu privirea din pragul prăvăliei, până când se pierdea în cotitura uliței. Niculae băiatul lui cel mare îi ținea locul în ziua aceea, nu numai în trebile negustorești dar și în cele ale primăriei. Nu e vorba, Sâmbăta nu venea nimeni ca să ceară peccia satului... dar cine știe... poate trecea vre-un drumeț... vre-un slujbaş...

Cei din mânăstire se deșteptară... Popa Policarpie hotărîse ca nimeni să nu pătrundă sus, iar el luase drumul târgului și vorbea încă foarte vesel cu încă trei săteni, tovarăși de călătorie...

Era vremea.

Ismail porunci tovarășilor să-și încarce bine puștile, să ungă lamele cuțitelor și tiptil-tiptil, coborîră toți până sub mânăstire și de acolo, odată se năpustiră în jos, ca să nu mai aibă nimeni vremea să prindă veste și toți ca niște fiare scăpate din cușcă năvăliră în casa primarului. Intr'o clipă toate inimile încetară din bătaie. Cei cari îi văzuseră trecând pragul prăvăliei, înmărmuriră ca în prada unui vis înfricoșat. Un tunet de pușcă urmat de altele, cutremură văzduhul, vacte înăbu-

ne d. Carp, cari „*devenind foarte combative, au declarat război romantismului politic în numele muncii pentru dezvoltarea economică și pentru civilizația modernă*”.

Reacțiunea aceasta a biruit, și a avut roadele sale binefăcătoare, primind o adevărată renaștere națională la Poloni. De odată cu învingerea, și politica Polonilor și-a schimbat alvia, intrând în marea adâncă a muncii economice naționale și a culturii. Privirile tuturor s'au îndreptat în primele clipe spre țărâșime pe care au ridicat-o economică și culturală la valoarea cuvenită de factor național puternic, s'au depus eforturi mari și stăruitoare pentru crearea unei industrii naționale, s'a jertfit pentru susținerea și dezvoltarea culturii polone la nivelul european, iar împotriva tentativelor de deposedare a Polonilor din Posen, societățile lor țărâșesti întemeiate în urma noilor îndemnuri au reușit ca „față de 25.000 de parcele câștigate de stat dela 1886 încoace și repartizate la 70.000 de colonii Germani, Unguri, Ruși germanizați etc., să câștige 35.000 de parcele și să așeze pe ele 120 mii de conaționali”. Reacțiunea noilor idei mântuitoare a adus cu sine munca națională organizată, lupta națională polonă întemeiată pe „*raționalismul rigid al cifrelor*” și al calculilor științifici. Visurile romantismului de odinioară au pierit, o nouă viață a străbătut în sângele poporului polon redeșteptat și pătruns în suflet, încât astăzi ori cine poate spune împreună cu d. M. Carp, care cu drept cuvânt își termină studiul scriind că în condițiile în care luptă astăzi poporul polon pentru existența lui națională, nici un popor din această lume nu poate să moară.

Am stăruit asupra romantismului politic al Polonilor, asupra roadelor produse de el și asupra reacțiunii ridicate împotriva lui cu biruință, pentru că găsim în istoria lui, pe cum ziceam, o analogie cu stările dela noi. Mutatis mutandis noi trăim doar cam în aceleași împrejurări ca și Polo-

nii dela anul Domnului 1863. Același romantism politic ne stăpânește și pe noi astăzi ca pe Polonii care cercău să-și câștige reinchegarea lor națională prin revoluții nesăbuite. Și noi operăm în chestiile noastre naționale cu elemente iluzorii și noi avem încredere în „cauza noastră dreaptă” și noi calificăm faptele istorice cu termenii „nedreptate” și „crimă” și noi mergem înainte oblojiți la cap și murmurând tembeli: „viitor de aur românimea are”. Se înțelege romantismul nostru e cu mult mai deplasat ca al nobililor poloni. Nobilii noștri frunțași nu sunt atât de „romantici” încât să prindă arma în mână pentru apărarea existenței noastre naționale, romantismul lor se manifestă din nefericire într'un mod cu mult mai inferior, prin sporvială de vorbe, prin fraze besmetice și prin un complet desinteres pentru închegarea unei munci culturale și economice unitare și organizate după pornirile cuminți ale civilizației moderne. Romantismul nostru, dacă peste tot este îngăduită această denumire, are puncte de asemănare cu acel polon prin desordonata noastră viață politică, prin nepăsarea vinovată cu care ne aruncăm noi în brațele evenimentelor politice cari ne surprind, prin „credințele” și „nădejdele” noastre totdeauna mari, nesăbuite și cu desăvârșire neintemeiate pe nici un fel de muncă economică și culturală.

Avem însă și noi noroc. Întocmai ca Polonii. Norocul nostru este poate și mai mare decât al lor. Fără să se coboare asupra noastră nenorocirea unor dezastre naționale mai însemnate (deși cel din alegerile trecute a fost destul de apreciabil) geniul bun al neamului nostru s'a trezit. „Literatura nouă și ziaristica” noastră serioasă „au devenit foarte combative” în vremea din urmă. Tot mai mulți oameni se găsesc și la noi, cari „declară război romantismului nostru politic, în numele muncii pentru dezvoltarea economică și pentru civilizația noastră „modernă”. Deși în masele mari lăncezeala romantismului nostru specific

dominează încă, generația noastră tinăre își dă însă tot mai mult seama de pornirile noilor vremi cari trebuie să ne întipărească în suflet învățătura lor. Frământările a-nului acesta, zburciunile polemicelor violente din ziarele noastre, nu pot fi considerate decât sub raportul luptelor împotriva unui vechiu sistem politic neacceptabil din nici un punct de vedere, întocmai ca și la Poloni, ca o reacțiune împotriva unui romantism infructuos, ca o tendință spre modernizarea armelor noastre de luptă națională.

Să învățăm dela Poloni și să nu se mai sperie nimeni de noile îndemnuri ale ziaristicii noastre conștiente, care pregătește numai zile mai norocoase pentru luptele noastre naționale. Romantismul nostru politic e pe sfârșite, mai ales că e susținut și de o seamă de oameni prea puțin romantici, cari exploatează numai această eră de neactivitate a noastră. Ca și la Poloni, în urma activității generației tinere, va sosi și la noi o renaștere națională a cărei venire ori ce Român conștient e dator s'o accelereze, indiferent că anumiți oameni de legea veche se așează de-a curmezișul drumului ei.

Episcopul Hossu numit la Gherla

Correspondența ungurească „Magyar Kurir” anunță: Scaunul papal, la propunerea guvernului ungar, a confirmat numirea episcopului de Lugoș Dr. Vasile Hossu pentru scaunul episcopesc al Gherlei, ajuns vacant prin moartea lui Dr. Ioan Szabó. Actul de confirmare al Scaunului papal, a fost deja trimis, prin ministerul de externe forului competent și astfel numirea noului episcop e numai o chestie de scurtă vreme.

Respectarea limbii materne în Rusia.

„Universul” (București) primește din Chișineu știrea, că face mare impresie în cercurile intelectualilor români de acolo, proiectul de lege, depus în Dumă de ministrul școalelor Cassu, prin care admite *predarea cursurilor în limba maternă Finlandezilor și Suedezilor*, cerere respinsă până azi de atâtea ori atât lor cât și Românilor din Basarabia.

Criza parlamentară. Din Budapesta ni-se telegrafiază: Ședința de Luni va fi un moment critic în situația noastră politică. În această ședință se va învedera cum plănucște guvernul înfringerea obstrucției.

Până acum lumea politică e avizată mai mult la combinații. Probabil, în ședința de Luni își va da demisia președintele Berzeviczy și se va proceda la alegerea unui nou președinte în persoana contelui Tisza.

Ce atitudine va observa opoziția nu se știe. În cercurile guvernamentale se afirmă că guvernul s'a gândit la toate eventualitățile și, la nevoie, dacă ședințele vor lua un curs prea furtunos — va proceda *imediat* la dizolvarea parlamentului. *Autograful despre dizolvare este deja în mâinile ministrului-președinte.*

Acest plan al guvernului pare a fi confirmat și prin audiențele prefectilor, cari rind pe rind sunt primiți la ministerul de interne, pentru a raporta despre dispoziția spiritelor în cercurile electorale.

Dizolvarea dietei croate. Din Agram se anunță: „Monitorul oficial” de azi publică un autograf regal prin care dieta Croației e convocată pe ziua de 7 Noembrie pentru a lua la cunoștință un alt autograf. (Pri noul autograf se dizolvă dieta și se publică alegeri nouă).

șite spintecară bubuitul gloanțelor și din învălmășeala strigătelor, un țipăt de femeie răsună fioros ca să aducă după sine tăcere de câteva clipe care păru cât veșnicia. Apoi bandiții ieșiră grămadă și urcară susul dealului pe unde veniseră ca să se piardă în cotiturile viilor din dosul mănăstirii...

În urma lor lăsaseră suflete înghețate de spaima morții: femeile ieșiră de prin case cu fețele galbene și îngrijate, iar copiii tremurau agățați de poalele lor. Puțini văzuseră potopul de oameni negri ce turburaseră pacea acelei zile senine, dar pe fața acolora era brăzdată spaima și în ochii lor ca într'o oglindă ce nu gonește închipuirea prinsă într'o clipă se vedea încă ceata hoților și în urechile lor zăcea încă vuetul îndepărtat al aceluși țipăt de femeie și pocnetele carabinelor...

Nu-și amintea nimeni de alte năvăliri ale tălharilor.

Numai poveștile vechi, spuneau de cruntele omoruri ce se înălțau de câteva ori pe an, și bătrînii cari mai rămăseseră din vremea apusă (bătrînii ce-și dogoreau spinările la raza soarelui) mai scormoneam zgura amintirilor ca să descopere în taina lor priveliști uitate demult... licăriri trecute... Imi spuneau de puhoie negre ce acopereau munții, valuri de oameni întunecați din care sticlea oțelul carabinelor ca o undă arsă de prea mult soare, cum coborau încet din spre munte... Cum trimiteau soli să ceară supunerea și cu voinicii toți ai satului în frunte cu preotul Teodor Economul—bătrîn și el acum—înfruntau cu semetie trufia lor. La auzul vestei că hoții au furat pe Niculae, băiatul cel mare al primarului, tot satul se strinse în jurul prăvăliei.

Cei dintâiu cari pășeau pragul remaseră înfiorați. Pretutindeni seaune răsturnate, sticle sparte ea și cum o luptă grea, șovăitoare pustiise totul—iar pe scânduri jos un trup de femeie zăcea fără viață cu o rană adâncă în piept, cu ochii sticloși coprinși de înghețul morții, cu gura încercită era Polixena, mama lui Niculae. O bucătică de plumb topit țiușită dintr'o țevă de pușcă o doborâse. S'a clătinat și a privit încă-odată copilul, prins acum în mâni vânjoase și cum hoții eșeau cu el un țipăt grozav în care își pusese cele din urmă puteri ale vieții, însoți pocnetul altor câteva gloanțe, ce o doborî pentru totdeauna...

Câte-va femei o ridicară și o întinseră pe masă, aprinzându-i la cap câte-va făclii aduse în pripă și începură apoi să plece una câte una lăsând de strage trei bătrâne din acele ce știu să plângă și pe morții pe cari îi văd întâia oară. Un băiat căruia îi plăcea să bată drumul de câte-va ori până la târg pe zi se porni în goană cu capul gol, cu picioarele desculțe și după un oas de alergare ajunse în oraș. Aici spunea tuturor cele întâmplate în sat până să găsească pe primar.

Unul, care se întâlnește cu băiatul, îi spusese primarului dinainte că au venit câte-va sute de hoți și i-au căleat casa, nu știau nici aceștia bine, ce se întâmplase. Când află primarul că nevasta lui e ucisă și că fiul ei e în mâna hoților, fața lui din galbenă se făcu vânăta, ochii i-se rostogoliră în orbite și cu un vaet sfâșietor întinse brațele în aer și se prăbuși ca un mal ros de vremuri. Cei din jurul său îl ridicară. Abia sufla. Într'o clipă vestea se răspândi în sat Corcea, toți cunoșcând alergară să-l vadă iar căruia i-se dăduse înștiințarea că bandiții sunt în împrejurimi trimise un soldat să-i urmărească și să-i aducă legați...

Ne trebuie o casă rurală.

Tendințele de cucerire ale elementului maghiar, cari au entuziasmat pe toți bărbaii lor politici, au luat în timpul din urmă o nouă față. Pe lângă legea instrucțiunii publice, pe care putere politică o servește așa de minunat, vedem porniri ascunse sau fățișe, unde desnaționalizarea e sprijinită de puternice acțiuni economice. Convențiile vamale, în scurtă vreme au adus totala ruină a Românilor, cari trăiesc de-a lungul granițelor și iată că acum o nouă lovitură ni-se pregătește.

E vorba de *banca de colonizare*, a cărei întru chipare e numai chestie de timp. Dintre toate instituțiile prietenilor noștri, aceasta va fi cea mai puternică și mai periculoasă. Servită de mulțimea de transfugi pe cari îi avem, din lupta economică ce se va deschide vom ieși înfrinți, căci ne lipsește organizația.

De-o parte vom avea instituțiunea aceasta sprijinită de stat și de societățile culturale ungurești, de altă parte solidaritatea săsească, de care ne poticnim la tot pasul și între aceste două focuri, nu numai că nu vom putea să mai câștigăm pământuri, dar nici pe care-l avem nu vom fi în stare să-l păstrăm.

Mulți vor răspunde, că dimpotrivă în vremea din urmă am făcut mari cuceriri de pământuri și vor documenta poate cu moșiile cumpărate de consistoare. Decât de micile loturi de pământ, cari se strecură pe neobservate în mâinile străinilor, am ținut noi seamă vre-odată? Avem noi o statistică completă a proprietății de pământ ce se află în mâinile Românilor și am urmărit-o noi aceasta? Nu știm dacă un control făcut prin Maramurăș, Sălaj și Bihor asupra schimbărilor în proprietatea de pământ, ar da aceleași rezultate optimiste, ca de pildă în comitatul Sibiului sau al Târnavelor. Emigrarea în mase atât de mari în America, credem că în prima linie de lipsa de pământ e cauzată și dacă până acum am fost atât de nepăsători față de pământurile ce ni-s-au oferit sau ne-au fost în mână, nu trebuie să mai fim de aci încolo.

Tendințele ce se văd la cărturăria noastră, mai ales între advocați și preoți, și cari ținesc prin tot locul înființări de bănci de speculă, nu sunt sănătoase. Avem lipsă de o organizație economică, care să ne dea posibilitatea să câștigăm pământuri pe seama plusului de populație și pe seama celor întorși din America. Avem lipsă de o casă rurală, de o puternică bancă, al cărei scop să fie cumpărarea de moșii și împărțirea lor la țărani, așa cum întâlnim prin Polonia germană, Italia și România, unde a dat cele mai strălucite rezultate.

Dintre toate reformele agrare aduse în Țara românească, casa rurală e cea mai bună. Și scopul acestei întreprinderi nu numai cumpărarea de moșii poate să fie. Ea

mai poate lucra și la salvarea bunurilor țărănești, ajunse la vânzare prin acordarea de ipoteci amortizabile. Acțiunea aceasta se practică ce e drept și acum de băncile noastre, însă fără un sistem anumit și nu cu colaborarea tuturor băncilor.

După cum se practică și în alte părți, moșiile sau se vor lucra câtva timp în regie proprie și numai după aceea să se împartă la țărani, sau imediat se face vânzarea sub condițiunea ca lucrarea pământului să se întâmple după un plan stabilit de specialiștii casei rurale. Și într'un fel și într'altul urmarea va fi că se mărește producțiunea pământului, sau se îmbunătățesc calitățile.

Se naște acum întrebarea, oare va putea această casă rurală să cumpere moșii, când de multe ori nici particularilor, cari nu urmăresc scopuri naționaliste, nu le e posibil să acapareze moșii. Aici Polonii din Germania ne pot servi de model. Și ei au de îndurat aceleași persecuții din partea Germanilor, dar merg înainte, pentru că lucră cu multă prudență și au intermediatori. Poate că în rîndurile Șașilor mai greu vom găsi acești intermediatori, dar printre Unguri și Ovrei cu siguranță, — se cere însă multă precauțiune. Fără ca să abandonăm total politica și fără să neglijăm munca pentru carte, am putea toate forțele să ni-le concentrăm în această acțiune.

Și credem, că rolul prim în organizarea acestei case rurale federala băncilor românești: „Solidaritatea”, trebuie să-l aibă. După ce peste problema băncii de asigurare, am trecut în parte, cea mai apropiată și arzătoare problemă tot casa rurală va rămânea, ori ce s'ar ivi.

Dar nu numai conducătorii „Solidarității” trebuie angajați la această organizație, ci toate consistoarele, societățile noastre culturale și mai ales clubul deputaților. Cât de bucuros i-am vedea pe deputații noștri, trecând la București sau în Polonia, să studieze aceste organizații și aducând bogatul material de experiențe, să lupte pentru întru chiparea acestei organizațiuni.

Căci, „al cui e pământul, al lui e și țara.” De aceea ne trebuie o casă rurală.

CONVOCARE.

Despărțământul protopopesesc Halmagi, al reuniunii învățătorilor români își va ținea proxima ședință de toamnă Vineri la 4/17 Noembrie a. e. la școala de băieți din Ciuciu pe lângă următorul

Program: 1. Dimineața la 8 oră chemarea duhului sfânt. 2. Prelegere practică din maghiară de Traian Magier. 3. Constatarea prezențelor. 4. Deschiderea ședinței. 5. Executarea concluzelor adun. generale. 6. „Examenele dela finea anului” dis. de Mihail Vidu. 7. „Prelegere intimă pentru generalizarea modului de aplicare și manipulare a recuisitelor fizicale” de Sandu Dorca. 8. „Indrumări pentru o direcție mai practică a reuniunii noastre” dis. de Traian Magier. 9. Propuneri și interpelări. 10. Fixarea proximei ședințe. 11. Incheiere. Halmagi, 1 Noembrie n. 1911. Mihail Vidu, prezident.

Spre prăpastie.

De Roman Giorogariu.

IV.

De încheiere.

De trei zeci și unu de ani muncesc în condiții modeste la Seminarul din Arad, crescând generația de astăzi a preoțimii și învățătorimii din dieceza Aradului în frica lui Dumnezeu și în iubirea de neam. Ea este mărturia vie a sbuciumărilor mele; am sămănat aceasta grădina a neamului românesc cu sămânța talantului ce mi-l'a hărăzit Dumnezeu și am udat-o cu sudoarea feței mele, — cu vreme și fără vreme, cum zice apostolul limbilor. Pentru mine n'am cerut nimic, toată ființa mea a fost absorbită în misiunea apostoliei.

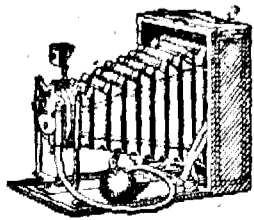
Când a venit d. Dr. Ioan Suciu să mă scoată din această grădină și să mă ducă pe arena politică, oferindu-mi în numele comitetului național candidatura la Halmagi, cu program afară de partid — ce i-am zis? Eu nu-mi las postul meu, locul meu este aici: a crește tinerimea. Tot acest lucru i-l'am spus și dlui Vaida în primăvara anului 1910, când îmi spunea, că de ce nu candidez la ultimele alegeri dietale. Domnul Vaida nu va fi uitat cum spuneam, că eu nu vreau să fiu conducător, nu cer pentru mine nimic, eu vreau să rămân un muncitor anonim, fără altă răsplătă decât conștiința datoriei împlinite. De cuvinte nu-mi aduc aminte, dar sensul e acesta. Nu sunt dar rivalul domnului Goldiș și nici al unuia dintre deputați și candidați de deputați. Din contră, le-am fost sprijin și dacă stă vorba dumnilor, că eu sunt spiritus rectorul „Tribunei” atunci cel mai puternic sprijinitor eu le-ași fi fost, căci „Tribuna”, le-a fost carul triumfal la inima poporului, iar mie chiar și ca a cincea roată la acest car încă mi-ar reveni un titlu de patron, într'atâta le-a fost de folos „Tribuna”.

Afară de institut am făcut parte din generația care s'a ridicat cu treizeci de ani înainte și s'a întregit cu tot sufletul curat ce l'a avut neamul românesc în Arad. Este generația părintelui Vasile Mangra, Dr. Nicolau Oncu, Mihail Veliciu, Aurel Suciu, Dr. Gheorghe Vuia, Gheorghe Popoviciu, Gheorghe Lazar, Sava Raicu, — inre cari eu mă socotesc de mai mic. În jurul acestei generații s'a grupat preoțimea și învățătorimea eșită din școala noastră și prin ei s'a făcut școala politică a poporului românesc. În urma acestei munci s'au ridicat instituțiuni culturale și economice, din cari a răsărit țaria socială a comitatului Arad.

Aceasta gardă întră în reprezentanța comitatensă, unde sub ocrotirea piepturilor țărănești contra furiei oficialilor, reintroduce limba românească în sala comitatensă, pe care o preface într'un parlament provincial de unde se manifestă viața românească. Acolo am fost și eu cu cuvântul meu și ce-i ce seriu astăzi în „Românul”, că eu n'am vorbit nici când în sala comitatului spun un neadevăr cu care orbesc lumea de bună credință. Și a mers vestea și povestea Aradului cel solidar și tare, ca o mândrie națională.

Prin înființarea „Tribunei” în Arad, pe când partidul nu-și avea organul său oficial, Aradul a devenit un centru politic de unde s'a pornit activitatea, prin care Românii au intrat în parlament. Și lumea fascinată de vraja avântului cultural ce-l ia Aradul, îi tinde mâna de ajutor, generosul Stroescu îi trimite 100,000 pentru școala de fete, vin scriitorii din București cu muzica limbei românești pe buze și cu inspirațiile lor poetice, să le samene în inimile deschise pentru frumuseța limbei românești. Așa se formează și o atmosferă socială feerică, cum au fost sezătorile din Arad cu strălucirea porturilor naționale și a cântecilor românești.

Pe când s'a pus temelie acestor lucruri de către acea generație însufletită și neînfrântă de

Cumpărare ocazională de puști de vânat.
Lancaster, cu cheie 17 fl., Grener-lacat englezesc, cocoș automat 23 fl., Puști americane, țavă cu aruncarea patroanelor folosite 13 fl., Hemmerles, 2 țevi, modernă 35 fl., Drilling-Browning de 16 cm., Krupp electric, cu țevi de oțel, etc. precum și garnituri complete Hamerles Drilling, Springer și Klerner, se află în preț ieftin la

Prăvălia de puști de vânat: RADÓ, Budapest, IV. Egyetem-tér 5.

Articole de sport, binocle, aparate fotografice. Face schimb de diferite părți de puști și aparate de fotografiat.

vergile prin cari a trebuit să străbată, domnul Goldiș nu se simțea bine în mărețul gimnaziu românesc din Brașov și se ferea și de granițele țării românești ca să nu cază în prepus de tradare de patrie, 16 ani cât a stat în Brașov n'a avut nici măcar curiozitatea să vadă Predealul, o săritură dela Brașov — ci afla de mai rentabilă catedra gimnaziului de tat și seria din Brașov patronului său Iosif Goldiș scrisori de *loialitate și sentimente patriotice* cu cari zorea deputatul guvernamental depe vremuri, d. Ioan Beleş, pe la ușile ministeriale să le demonstre cu ele patriotismul dlui Vasile Goldiș, că doar doar i-se vor deschide porțile carierei de stat. Domnul Beleş este viu și poate mărturisi despre toate acestea. Că doar îi va fi costat vr'o pereche de ghete să-i facă dlui Goldiș loc în funcție de stat. Iar d. Dr. Ioan Suciu zorea pe la redacția „Arad és Vidéke” cu acte compromițătoare contra dlui Oncu și a băncii „Victoria”. D. Marșicu care mai dăunăzi s'a împiedecat înaintea unui prietin și în aceea. că eu acum zi de zi stau la masă cu notarul public Ioan Beleş, pe vremea aceea era la „azibuche” și astăzi când i-s'au deschis ochii mă vede pe mine la „Schwartz” cu notarul public Ioan Beleş, dar nu vede pe d. Vasile Goldiș zorind la d. deputat guvernamental Ioan Beleş post de stat.

Dânșii au intrat în această moștenire sub patronatul părintelui Mangra și s'au bucurat de rodul ei. Pe aripile „Tribunei” înființată de aceea generație, cutrieră inimile poporului deschise prin educația politică ce i-s'a făcut de mai nainte și-si fac lor-și nume de semize. Răsfoiți coloanele „Tribunei” și vedeți escesul de premărire ce li-se făcea din munificența redactorilor dela „Tribuna”, acum huiduiți? Și resfoind acelea coloane ve-ți afla, că numele meu nu figurează nicăiri ca subiect de preamărire, ci ici colea în rapoartele despre vizitațiile canonice ca conliturisitor în suita episcopicească și la actele oficioase ale seminarului la cari din oficiu trebuia să fiu pomenit, drept dovadă, că „Tribuna” n'a existat pentru mine, ci pentru partidul național și nu pe mine muncitorul modest în ogorul culturii m'a preamărit, ci pe dumnealor, căroră le-a ridicat vaza înaintea poporului, ca să-i primească de ai săi conducători și să-i urmeze.

Prin această propagandă a „Tribunei” s'au dat luptele cele mari electorale din cari singur comitatul Arad a eșit cu patru deputați dietali, — fără de unu atâția câți au astăzi toți Românii, — și s'a format partidul parlamentar român, care și-a ocupat loc de onoare în dieta țării și li-s'au deschis deputaților aleși drumul larg de a reprezenta neamul românesc înlăuntru și în afară.

Și slavă duhului rău ce l'au dus unii în clubul deputaților naționali, au reprezentat așa de bine, de în parlament au rămas ei decapitați. Iar în afară de parlament ne-au decapitat ei pe noi, unul câte unul până la Goga și pe toți împreună. Așa și-au escomptat acești artiști ai vieții moderne mandatele primite din moștenirea unui popor trezit la conștiință națională de cătră o generație, a cărei deviză era: totul pentru națiune. Prav și cenuse au făcut din moștenirea acea prin intrigile lor și prin marxismul dur al dlui Goldiș, cu care a înstrăinat programul național înaintea sătenilor neînțelegători ai teoriei socialiste. Așa s'a ucis idealismul din popor și a urmat înfrângerea rușinoasă dela 1910, în care clubul deputaților s'a redus dela 15 la 5 și s'a deschis prăpastia procesului de disoluție.

A fost un lucru firesc că cei ce au zidit casa națională a luptelor politice, au tresărit, când au văzut surparea moștenirii lor sub mâna dlui Goldiș și nu s'au lăsat cutropiți ci au pus degetul pe ranele națiunii.

Colo, din depărtare, a răsumat glasul de renoire al poetului ca al unui Ioan gură de aur al culturii românești și când autorizații s'au pus să năbusească acest glas cu oficialitatea rigidă, s'a renoit

glasul poporului lui Ioan Chrisostom: mai bine să se întunece soarele decât să amuțească graiul lui Goga.

Domnul Goldiș avea dreptul ilimitat a scrie în „Tribuna”, s'a și folosit zdravăn de acest drept până când și-a făcut scara carierei. Până în cele mai mici amănunte erau colorate toate gesturile lui, și complimentele ce le făcea doamnei Apponyi în parlament și jocurile cu nevestele de prin sate și ospetele mânate de el și toată răsufarea lor. Toată apoteoza, d. Goldiș și-a făcut'o singur, în parte seducând și pe acei redactori anonimi pe cari azi îi injură. Pentru ce n'a venit și atunci la „Tribuna” când autorul „părerilor libere” chema lumea la o discuție publică asupra celor ce sunt de făcut pentru „pomenirea” sau mai bine zis renoirea partidului? Așa cum am făcut'o eu prin articolii aici reproduși, prin cari m'am exprimat nota mea într'o chestie extrem de importantă, cum era aceasta și eu nu eram atât de agreat în redacția „Tribunei” ca d. Goldiș.

Și cu dânsul putea veni dl Vaida, Maniu, Lucaciu, chiar dl Mihali, cari toți s'au îndulcit de roadele muncii „Tribunei” și s'au parfumat din aceea bine miroșitoare candelă a temenelilor până la divinizare. Pentru ce n'au venit, când glasul părerilor libere îi chema?

Eu eram doar eu dânsii în acest punct, căci apărăm cineva bătrînețelor și m'au lăsat singur. Dar fără dlor s'a clarificat chestia, că nu de bătrînețe este vorba ci de neputințe.

Și bătrînii grupați în jurul „Tribunei” cu calmitatea vârstei lor umblau să vă împace, să aleagă chiar dintre membrii comitetului național doi reprezentanți în comandita „Tribunei”, ca armonia să fie deplină și cauza națională să dea înainte. Dar n'ați primit mâna frățească, căci domnului Goldiș îi trebuia războiul pentru sceptrul de mareșal, și întronarea sa în palatul de pe strada Zrinyi... În calea acestei cariere stătea un ghimpe, „Tribuna”, — acest ghimpe trebuia scos, cum spunea dl Goldiș în conclava dela Vas, pentru aceasta n'a putut și nu se poate face pacea internă, până dl Goldiș are comanda în partid. Căci dacă a scăpat odată cariera de stat din pricina vigilenței guvernului asupra sentimentelor de loialitate și patriotice, oferite de dl Goldiș, nu vrea să scape și cariera diplomatică mult mai prețioasă, din pricina vigilenței „Tribunei”, care i-a acordat dreptul luptător în rînduri, dar nu-i poate acorda nici când dreptul de conducător pentru care n'are calități.

Da, calitățile de conducător, dau o jumătate din forța unui partid. Fără de aceste calități nu poate avea succes un partid. De n'ar fi atât de sensibile corzile acestor calități conducătoare, câte învățături am putea deriva din teza susținută de „Tribuna”, pentru care astăzi sângerează, căci astăzi fiecare caporal poartă sceptrul de mareșal, de troznesc podelele sub călcăiul lor aprins de buciumul de război al domnului Goldiș. Dar dl prezident al clubului deputaților, Dr. Teodor Mihali, n'are alte cuvinte pentru opera distructivă a dlui Goldiș, decât că aceea este o chestie de tactică, — treaba dlui Goldiș.

Să mă ierte dl prezident Dr. Teodor Mihali, că spargerea solidarității și uciderea instituțiilor culturale și economice nu este treaba dlui Goldiș, ci treaba neamului românesc și răspunderea cade asupra domniei sale, care în calitatea sa de prezident, dă sancțiunea acestui fratricid.

Acest brevet dat dlui Goldiș să și facă cariera, a spart solidaritatea națională, iar nu accentele de premenire.

Accea ce s'ar fi putut face prin convingeri, s'a pus pe tăiușul învingerii și dl Dr. Alexandru Vaida-Voevod a purtat sabia sângeroasă a războiului fratricid dincoace și dincolo de hotare. Și cine a învins?

Nimeni dintre noi. Pentru că s'a cutropit temelia pe care a stat partidul național: idealul

etic, care nu putea fi înlocuit prin comuniunea de interese a conducătorilor.

Acel ideal este acum sfâșiat și dat pradă patimilor, cari zgudue pacea de sus până la cel din urmă cătun. În familie, în biserică, în școală, în instituțiuni culturale, în instituțiuni economice, în toate păturile sociale, bări și tineri, tată și fiu, frate și soră, — toți, toți, până la unul sunt înțelești în lupta aceasta fratricidă. Prooții adevărați sunt alungați de cătră proroci mincinoși.

În această prăpastie nimeni nu se mai poate gândi la apărarea națională și la templul culturii. Inter arma silent musae.

Peste aceasta prăpastie răsună fanfarele de biruință ale celor cari merg înainte în drumul lor cuceritor. A acestora este învingerea. Iar tu

„Plângi popor nenorocit —
„Plângi că oastea și-a murit.

Acuz pe dl Vasile Goldiș înaintea tribunalului obștesc că din duh rău a împins neamul românesc în această prăpastie.

Pentru mine nu este chestie politică intrarea în această luptă prăpăstioasă, pentru că eu am cedat terenul conducerii politice celor chemați, ci chestie de onoare. Eu n'am muncit și suferit treizeci și unu de ani pentru binele obștesc, ca să fiu înmormântat ca un nemernic, și pe ruinele mele morale să și zidească cineva pedestalul său, ci ca să am un sfârșit creștinesc după atâta amar de muncă și suferință. Atâta cer să mi acorde lumea cinstită românească. Nu e mult ce cer.

Iar dacă e să sucumbe adevărul sub arta machiavelică a dlui Goldiș, acolo e locul meu sub palos. Eu îmi iau crucea și urc mai departe calvarul meu.

Mai este înviere!

Îngăimările unui hibrid.

Primum din Orăștie scrisoarea ce-o publicăm mai la vale. E un protest energic pe care ni-l trimite autorul scrisorii, nu numai în numele său ci și în numele unui însemnat număr de tineri din Orăștie — împotriva îngăimărilor hibridului dela Săini, care la adunarea poporală ținută în acolo, săptămâna treoută, a avut îndrăsneala să atace în mod brutal cel mai distins reprezentant al generației noastre tinere, pe îndrumătorul de mâne a vieții noastre românești Octavian Goga.

Avem în sertarele noastre și alte câteva scrisori: dela Dej, reședința dlui Dr. Teodor Mihali, președintele clubului deputaților naționaliști, dela Turda și dela Lugoj, pe cari le vom publica în cursul zilelor următoare, pentru a dovedi cât de puțin a fost inspirată campania pornită împotriva „Tribunei” — de sentimentele „solidarității naționale”. Ele vor dovedi că această campanie murdară a fost inspirată de teama că „Tribuna”, ziarul acesta românesc intransigent, va fi o piedecă în calea celor cari se bucură că a sosit vremea când naționalismul e marfă căutată din partea dușmanilor noștri unguri.

Hibridul dela Săini, firește, nu poate să aibă pretenția să-i luăm îngăimările în serios. Publicăm, cu toate aceste, scrisoarea dela Orăștie, pentru că ea ne manifestă impresia dezastruoasă ce-a făcut-o în inimile românești campania nesocotită pornită împotriva ziarului „Tribuna”. Ne exprimă în acelaș timp, și nedumeririle dureroase ce le trezește în mințile cari cumpănesc vorbele și faptele — solidarizarea comitetului național cu niște oameni despre cari s'a dovedit că sub masca naționalismului au căutat întotdeauna satisfacerea intereselor lor egoiste și cari, dacă și azi mai sunt „naționalizați”, ei sunt numai fiindcă n'au găsit încă oameni cari să le cumpere convingerile.

Și-acum lăsăm să urmeze scrisoarea dela Orăștie:

Paltoane dela 34 cor. în sus.

Calitate bună. — Croială perfectă. — Prețuri fixe. — Pretenții exagerate exchise.

KATZ și MENDEL, Kolozsvár, Mátyás király-tér 10. sz.

Orăștie, 4 Octomvrie.

Am cetit cu adâncă indignare îngăimările hibridului dela Săini, publicate în numărul din urmă al organului autorizat „Românul”. Le-am cetit cu indignare nu numai eu, ci toți aceia cari au avut prilej să cunoască activitatea publică românească a iubitului nostru îndrumător *Octavian Goga* și activitatea publică românească a tânărului avocat *Dr. Aurel Nyilvan*, pe care organul autorizat îl numește „un reprezentant acreditat al generațiunii mai tinere”.

De unde și până unde — d. Aurel Nyilvan un reprezentant acreditat al generației mai tinere? De unde își ia d. Goldiș dreptul de-a nesocoti adevărul și pe acest teren? D. Goldiș a fost doară la serbările dela Blaj, unde s'a putut convinge (dacă ar fi avut nevoie să se convingă) nu numai că reprezentantul acreditat al generației mai tinere, ci chiar și al unui însemnat număr de membri ai generației mai în vârstă este d. *Octavian Goga!* Aplauzele însuflete, ovațiile furtunoase cari au întâmpinat fiecare pășire a dlui *Goga* au putut să convingă pe fiecare că o singură poezie a dlui *Goga* a contribuit mai mult la deșteptarea și întărirea sentimentului național, decât discursurile răsuflute ale tuturor hibridilor noștri!

Pleiada de scriitori, dela noi și din Regatul liber al României cari s'au grupat în jurul „Tribunei” — nu sunt oare ei reprezentanții acreditați ai generației mai tinere românești? Oare acești publiciști nu sunt reprezentanți acreditați ai tinerei generații românești numai pentru că n'au ascultat glasul sunător de aur al organului autorizat și n'au voit să facă marfă, din convingerile lor?

Nu cred să fie cetitor nepreocupat care să nu fi cetit cu adâncă indignare îngăimările adunate de hibridul dela Săini în discursul său. De unde își ia acest domn Aurel îndrăzneala să afirme despre gruparea din jurul „Tribunei” că sunt cu toții (cităm la întâmplare):

Stiliști cu fraze bine răsunătoare, dar Herostrați în politică... Aici să vină bărfitorii, clevețitorii, uscăturile partidului național... Vin bărfitorii și clevețitorii și ne calomniază că nu suntem Români și par'că ne șterg de pe harta etnografică a românismului. Pentru ce? Pentru că nu vorbim în jargonul de pe „Bretter”?... De aceea protestăm cu toată tăria suflului nostru în contra acelor tineri ușuratici și necopți...

Cine este acest domn Aurel care își ia îndrăzneala de-a da lecții de românism? Cine este acest domn Aurel care are îndrăzneala să afirme „Cu mândrie constat că eu care cunosc și pulsul și gândirea generațiunii tinere de vârsta mea...”

Să nu creadă nimeni că noi am creat „simecure” în cari se pot susține de pe o zi pe alta prin bărfeli și clevețiri, prin mătrăguna lor stilistică... etc.”

În numele tuturor cetitorilor „Tribunei”, în numele tuturor admiratorilor iubitului nostru poet și îndrumător *Octavian Goga* și ai tovarășilor săi de condeiu trebuie să protestăm împotriva acestor nemai pomenite insulte aduse scrisului românesc — de cine? De un „reprezentant acreditat al generației mai tinere”, care întotdeauna, unde numai i-a fost cu putință, a căutat societatea străină, pe care însuș d. *Dr. Alexandru Vaida* îl caracterizează cu epitetul de hibrid.

Când cu vre-o patru ani înainte tinerimea română universitară din Budapesta hotărâse organizarea unei serate etnografice române în Budapesta, acest domn Aurel Nyilvan făcuse tot ce-i sta în putință să facă din această petrecere o petrecere internațională, cu invitați românești și ungurești, un fel de serată de înfrățire. Atunci publicase d. Vaida, în răposata, „Lupta”, o serie de articole „Hibridii noștri”, în care condamna aceste porniri primejdioase. Dar numai săptămânile trecute cetisem numele aceluiaș domn *Dr. Aurel Nyilvan* între organizatorii unei petreceri ungurești.

Și acest hibrid care s'a învârtit mai mult în societate ungurească, are îndrăzneala să afirme că este un „reprezentat acreditat al generațiunii mai tinere” și cunoaște și „pulsul și gândirea generațiunii mai tinere de vârsta lui”. Va fi cunoscând „pulsul și gândirea generațiunii de vârsta lui”, dar nu a generației tinere românești, pentru că această generație românească privește cu admirație la mândria scrisului românesc: *Octavian Goga* și-l asigură de încrederea ei nestrămutată.

Mai este însă un moment asupra căruia trebuie să stăruim. Este vorba de epitelele de „clevețitori”, „bărfitori” și „calomniatori”, ce se aruncă celor grupați în jurul ziarului „Tribuna”.

Îți stă mintea în loc, cetind aceste insulte. Cum „Tribuna” și cei din jurul ei au clevețit, bărfit și calomniat? Dar nu știe oare toată lumea românească că, dimpotrivă, „Tribuna” și oamenii ei au fost bărfiți, clevețiți și calomniati? Nu știe lumea românească cum „Tribuna” a dovedit că toate învinuirile ce i-s'au adus sunt minciuni?

„Tribuna” a dovedit doară că d. Vasile Goldiș, directorul organului autorizat, a mințit și calomniat când a reproduș în organul său, din broșura dlui Vaida, acuza că „Tribuna” în anul 1903 ar fi publicat un articol elogios lui Tisza — în limba ungurească, fiindcă acel articol l'a scris și tradus în ungurește chiar d. Goldiș.

„Tribuna” a somat pe d. Dr. Teodor Mihali să dovedească afirmația sa, făcută la Brașov în fața unei societăți românești mai mari, că „Tribuna” și azi are legături cu d. Brote. „Tribuna” a declarat aceea afirmațiedrept minciună și calomnie, iar d. Mihali a tăcut.

În vremile din urmă au apărut în „Tribuna” o serie de desveliri extrem de compromițătoare pentru directorul organului autorizat *Vasile Goldiș*, cărui însuș contele Apponyi i-a trimis vorba că a mințit.*)

Și d. Goldiș, acest om lipsit de caracter, mai are îndrăzneala să ia parte și acum la adunările populare românești și îngăduie să se insulte în coloanele organului său scriitorii români, al căror scris e numit „mătrăgună”.

Dar nu vede oare comitetul nostru național din care fac parte atâția Români cinstiți și jertfitori pentru cauza românească, cum rămânerea și mai departe a unui Goldiș în fruntea organului autorizat compromite întreg comitetul național.

*) În altă parte a ziarului nostru, în articolele părintelui R. Ciorogariu, se mai desvălesc legăturile intime ale dlui Goldiș cu guvernul liberal. — N. Red.

Căci toată lumea românească trebuie să se întrebe cum ne întrebăm și noi:

Ce știe d. Goldiș despre câțiva tovarăși ai săi, încât aceștia nu îndrăsnesc să-l abandoneze. Peste ce taine s'a făcut stăpân d. Goldiș, încât nici d. Mihali, nici alți tovarăși ai săi nu îndrăsnesc să scoată din comitet un trădător perfid?

Sau avem de-a face cu o solidaritate în păcate? Un tânăr.

Cronica literară.

— Ce înseamnă Eminescu pentru cultura românească. —

De C. Rădulescu-Motru.

(Sfârșit).

De unde vine pulsul conștiinței omenesci spre ridicare, și spre ideal? Nu știm. Dar la ce ar ajunge acest puls fără intruparea lui în individualitățile omenesci? La nimic. El s'ar pierde în infinitul spațiului ca ori și ce oscilațiune mecanică. Individualitatea omului este pentru avântul conștiinței, aceea ce este mediul biologic pentru viață! care își caută un loc sub soare! Ii trebuie o formă, fără de care n'ar putea exista. Pe aceasta i-o dă mediul.

Iată dincolo un artist muncit de gândul de a-și realiza o concepție poetică. Ii trebuie o formă, fără de care concepția sa n'ar exista. Pe aceasta i-o dă cuvântul, culoarea, tonul, piatra, metalul, lemnul; cu un cuvânt mediul care îl înconjoară.

Germenele vieții se incrustează în mediu pentru a se propaga. Tot astfel și concepția artistului.

Dar mediul nu este pasiv. Prin forma pe care el o dă organismului biologic, acesta este capabil de diferențiere și de adaptare; prin forma pe care el o dă concepției artistului, aceasta se lămurește și se perfecționează.

Însușirile marmorei și însușirile fierului, bunăoară, sugerează artistului motive cu totul diferite. Cele dintâi înlesnesc formele grațioase, iar cele din urmă formele mari și grandioase. Sâmburele concepției vine din cine știe ce lectură a artistului, dar stilul și caracterul operei de artă vin din îndemânarea cu care artistul înrebuințează materialul. O operă, cu adevărat artistică, este aceea în care se găsește o armonie perfectă între gândul din concepție și însușirile materialului.

Poporul, luat în întregime, este și el, într'o privință, un artist: este artistul culturii sale proprii. Procesul prin care se înfăptuește cultura sa proprie, este analog procesului prin care se înfăptuește și viața sa organică.

De unde vin germenii vieții noastre de Români? La începutul lumii este un lucru dovedit că n'am existat; deci Dumnezeu știe!

De unde vin gândurile să se plimbe pe suprafața pământului, precum liberi sunt germenii vieții. Aceste gânduri constituiesc elementul comun al fiecărei culturi. A le opri să se coboare și între ai tăi, este o nebunie tot așa de mare ca și cea de a voi ca la granițele țării tale să purifici vântul pentru a nu-l lăsa să-ți aducă pe teritorul tău nici un germen de viață, străin! Generațiunea spontană în domeniul culturii, mi-se pare așa de dubioasă ca și în domeniul vieții organice.

Dar gândurile cari zboară pe deasupra națiunilor, nu sunt alimentele cu care se poate satisface foamea sufletească a poporului român. Gândurile acestea trebuie să intrupate în limba, în obiceiurile și în mentalitatea noastră națională, pentru ca ele să existe pentru omenire.

Iată dar opera pe care noi Românii suntem chemați a o îndeplini: să dăm trup românesc gândurilor isvorite din fondul etern al omenirii!

La săvârșirea acestei opere putem lua ca pildă munca lui Mihail Eminescu.

Dela el putem învăța multe, căci el este tipul măiestruului.

Mintea lui Eminescu a fost deschisă la toate gândurile cari frământă omenirea. El a cunoscut adânc filosofia, istoria și științele exacte din tim-

pul său. Nimic din ce interesează omenimea nu i-a fost lui străin.

Un om de Stat al nostru, a zis mai anii trecuți, că toate mediocritățile sunt științifice. Nu știu pe ce și-o fi bazând omul nostru de Stat judecat, sa prea favorabilă mediocrităților. Dacă ținem însă seamă de fapte, adevărul este tocmai contrar. Numai inteligențele alese sunt de regulă științifice. În special geniile creatoare, chiar când au creat în literatură, au stăpânit totdeauna știința timpului lor. Așa a fost Dante; așa a fost Montaigne; așa a fost Goethe; așa a fost Victor Hugo, etc.

Profund științific a fost și Eminescu? Cât a stat în universitățile germane, dînsul a studiat nu a duclat. Cîne citește scrierile sale nu mai are în această privință vre-o îndoială.

Din ce s'a inspirat Eminescu? Din întreaga cultură omenească a timpului său. Din filozofia lui Kant, și din filozofia budhistă; din istoria medievală și din cea contemporană; din durerile și din aspirațiunile omenirii întregi!

Și cu toate acestea el a rămas poetul nostru național, fiindcă peste tot locul la dînsul constatăm cum se armoniază de bine trupul românesc la gândirea universală.

El este poetul care ne-a cântat pe cavalorul medieval:

*Stă castelul singuratic, oglindindu-se în lacuri,
Iar în fundul apei clare doarme umbra lui de
[veacuri*

*Singur numai cavalerul suspinând privea bal-
[conul
Ce încărcat era cu frunze, de 'i spânzură prin
[ostrețe
Roze roșie de Siras și liane 'n fel de fețe.*

Când se petrecur' aceste? La o mie patru sute.

La o mie patru sute, și unde? Desigur că nu în România. Dar, citească cineva poezia toată: parcă ar fi aci la noi, așa de bine este turnat sentimentul străin în sângele nostru!

El este poetul care ne-a cântat înțelepciunea budhistă, cum rar a cântat-o alt poet al omenimei:

*Vremea trece, vremea vine,
Toate's vechi și nouă toate;
Ce e rău și ce e bine,
Tu te'ntreabă și socote;
Nu spera și nu ai teamă:
Ce e val, ca valul trece;
De te 'ndeamnă, de te chiamă,
Tu rămâi la toate rece.*

Nu vi-se pare, că tot ce limba românească a avut în sine mai potrivit cu gândul filosofiei budhiste, a fost strâns aci în acest mănunchiu de versuri? Când citești această admirabilă glossă, nu ști unde încetează izvorul inspirației străine și unde începe izvorul inspirației naționale. Gândul a venit de aiurea negreșit, dar fiorul cu care acest gând îți străbate sufletul vine dela arta propriului tău grai românesc, din elementul național.

*Multe trec pe dinainte
In auz ne sună multe.
Cine ține toate minte
Și ar sta să le asculte?
Tu așază-le deoparte,
Regăsindu-te pe tine,
Vreme trece, vreme vine.*

El este poetul care a cântat vitejia războinică. Dar câți poeți înainte de el n'au cântat vitejia războinică? Începând dela Homer și până la Victor Hugo, faptele războinice au avut totdeauna favoarea poeziei. Toate podoabele literare câte s'au putut inventa de imaginațiunea omenească, toate au fost întrebuințate pentru culul vitejilor!

Ce a putut să mai inventeze acum, după atâția alții, imaginațiunea lui Eminescu? O podoabă curat românească, care izvorește din istoria trecutului românesc, iată ce a putut inventa Eminescu.

Ascultați numai.

Un împărat oare-care, plin de glorie și de putere, amenință țara românească. Viteazul Domn al Țării Românești îi iese înainte și-i propune pacea. Împăratul, plin de glorie și de putere, privește cu dispreț la adversarul lui, un moșneag. Și purtat de biruință să mă'mpiedec de-un moșneag?

E rândul acestui adversar moșneag să-și arate puterea.

Toate aceste sunt conflicte cunoscute și prea cunoscute de poeți.

Ascultați însă cum în poezia lui Eminescu, adversarul moșneag își arată puterea lui față de acea a marelui Împărat:

— „De-un moșneag, da, Împărate! Căci moșneagul

*[ce priveși
Nu eom de rând, el este Domnul Țării Româ-
[nești!*

*Eu nu ți-ași dori vreodată să ajungi să ne cu-
[noști,*

*Nici ca Dunărea să 'ncece spumegând a tale oști.
După vremuri mulți veniră, începând cu acel*

*[oaspe
Ce din vechi se pomenește, cu Dariu al lui Is-
[taspe;*

*Mulți durară, după vremuri, peste Dunăre vr'un
[pod,*

*De-au trecut cu spaima lumii o mulțime de norod;
Impărați, pe care lumea nu putea să-i mai încapă,
Au venit și 'n țara noastră de-au cerut pământ*

*[și apă. —
Și nu voi ca să mă laud, nici că voi să te'nspăi-
[mânt:*

*Cum veniră, se făcură toți o apă și-un pământ.
Te fâlești că înainte-ți răsturnat-ai val vârtej
Oștile leite 'n zale de 'mpărați și de viteji?
Tu te lauzi că Apusul înainte ți-s'a pus?
Ce-i mâna pe ei în luptă, ce-au voit acel Apus?
Laurii voia usă-i smulgă de pe fruntea ta de fier,
A credinței biruință cată orice cavaler.
Eu? îmi apă sărăcia și nevoile și neamul!
Și de-aceea tot ce mișcă 'n țara asta, răul, ramul,
Mi-e prieten numai mie, iară ție dușman este;
Dușmănit vei fi de toate făr'a prinde chiar de
[veste.*

*N'avem oști, dară iubirea de moșie e un zid
Care nu se 'nfiorează de-a ta faimă, Baiazid!"*

*Și abia plecă bătrânul... Ce mai freamăt, ce mai
[zbucium!*

Cine nu simte că în aceste versuri tresare întregul trecut al neamului nostru românesc? Cine nu simte că eroul, care avea să-și apere

sărăcia și nevoile și neamul!

nu poate fi altul decât eroul român? Cine apoi nu simte, că alianța cu natura:

*tot ce mișcă 'n țara asta, răul, ramul,
Mi-e prieten numai mie, iară ție dușman este;*

nu o putea invoca decât eroul plaiurilor românești!

Apoi vitejia politică, adevărata vitejie românească, descrisă în aceste versuri:

*Mulți durară, după vremuri, peste Dunăre vr'un
[pod,*

*De-au trecut cu spaima lumii și mulțime de no-
[rod;*

*Impărați, pe care lumea nu putea să-i mai în-
[capă,*

*Au venit și 'n țara noastră de-au cerut pământ și
[apă. —*

*Și nu voi ca să mă laud, nici că voi să te'nspăi-
[mânt:*

Cum veniră, se făcură toți o apă și-un pământ.

Câți n'au cântat pe războinici și câți nu-i vor cânta încă! Izvorul inspirației este universal. Dar

în corul acesta universal, Eminescu aduce nota noastră românească. Geniul său alege pe războinicul român: potolit la vorbă, îndărgit la faptă.

Iată, Doamnelor și Domnilor, poetul pe care voiesc să-l dau ca pildă culturii românești.

Imitându-l pe el, învățăm a cunoaște adevăratul drum al naționalismului!

Căci nu dând vesmânt românesc unui gând de nimica, ajunge cineva să facă operă națională.

*„Frunză verde, și-o lălea
Mult mi-e dragă Floarea mea
Of! leică, of!"*

este scrisă în românește, dar nu e poezie națională. Așa ceva este o flecărie internațională!

Operă adevărat națională, face numai acela, care îmbracă în vesmânt românesc gânduri de valoare etern omenească, așa precum a făcut Eminescu.

Scrisori din București.

Fluctuații în opinia publică. — Noi și războiul italo-turc. — Cererile advocaților. — Un răspuns al prințului Carol.

București, 21 Octomvrie v.

Nimic mai curios decât fluctuațiile sufletului omenească. Ceea ce condamnăm azi admitom mâine, grație împrejurărilor în cari ajunge viața noastră fizică sau sufletească. Simpatia cu care privim pe anumiți indivizi, sau anumite neamuri încetează de îndată ce este în joc siguranța noastră. Preocuparea de a trăi ne face să uităm chiar legături de sânge și să ne schimbăm atitudinea față de indivizi singuratici, de clase sociale, sau popoare întregi. Zice Românul: De toți ea de toți, dar de mine mi-se rupe inima.

Un caz din multe, pe cari ni-le dă viața, ni-le dă istoria. La începutul războiului italo-turc, opinia publică din regat era cu totul favorabilă Italianilor. Pe de-o parte legăturile de sânge, pe de altă parte contribuțiile poporului italian la progresul omenirii, firea veselă și deschisă a acestui popor de artiști făcea ca toate gândurile bune să-i însoțească în drumul ce-l apucaseră. Zvonul primelor învingeri a produs chiar o mare bucurie, mai ales între aceia cari prețuiesc așa de mult înrudirea noastră cu acest popor. Ba din unele părți s'au expediat și telegrame de felicitări, ca dela frați la alți frați.

A venit însă cuvântul lămuritor, care arăta primejdia ce ne amenință pe noi în cazul unei înfringeri a Turcilor, a venit limbajul provocător al presei popoarelor învecinate, cari stau gata să intre în hotarele Turciei învinse. Și atunci, ca prin minune părerile s'au schimbat. Eram în joc noi, era în primejdie viața statului român. Manifestările de simpatie față de un neam de aceeași origine au încetat. Știrile despre înfringerea Italianilor n'au produs murmurul de durere, la care ne-am fi așteptat în alte împrejurări. O tăcere semnificativă se observă la întreaga presă românească. Cei cari se entuziasmau până ieri de triumful Italianilor, azi tac auzind de înfringerile suferite. Ba, ce e mai mult, caută să-și motiveze această atitudine în defavorul celor biruiți.

În comentariile ce se fac se amintesc lucruri dureroase din trecutul nostru sbuciumat. Se amintesc năzuințele noastre spre libertate pentru a ne câștiga neatârnată, pentru a ne câștiga un loc între neamurile pământului. Vin în discuție aceia cari ne-au ajutat și aceia, cari au căutat să ne pună piedeci. Se renoiesc discuțiile cari au avut loc cu ocazia congresului dela Berlin. Cine a fost atunci cu noi și cine a fost împotriva noastră? Pe cine vedem luptând alături de reprezentanții noștri? Legăturile de sânge au avut acolo vre-o trecere sau nu? Și printre cei cari ne-au dat o slabă mână de ajutor nu-i vedem pe Italiani.

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Aranjată cu mașinăriile cele mai moderne, cu putere electrică; spală, calcă și curăță albituri bărbătești și de dame și toffelul de lingerie cu prețuri moderate.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite francat.

Să fie aceasta adevărata cauză a fluctuației, ce se observă în opinia publică românească în fața știrilor sosite de pe câmpul de război? De sigur nu. Ci este siguranța amenințată a vieții noastre. Și nimica nu ne este mai scump.

Greutățile întimpinate în alte țări de accia, cari vor să se dedice advocaturii, nu sunt cunoscute aici. Cursurile la facultățile juridice în trei ani, după absolvirea cărora și după trecerea examenului de licență se poate înscrie în barou și poate pleda. Acest fapt a făcut ca numărul advocaților să se urce la o cifră prea exagerată, de unde urmează că fiind prea mare concurența se înmulțesc și greutățile vieții acestei categorii de intelectuali, cari dau cel mai mare contingent de proletari cu carte. Mulți renunță la profesarea advocaturii, neputând străbate, și ocupă funcțiuni, cari abia le asigură traiul de pe o zi pe alta.

În fața acestor stări de lucruri s'au văzut nevoiți ca chiar ei, advocații, să ceară măsuri restrictive spre a se face o selecție între aceia cari vor să profeseze advocatura. În curînd se va ține la Iași un congres al advocaților. În vederea acestui congres, tinerii advocați au ținut o serie de constătuiri, luând hotărîrea de a prezenta congresului următoarele cereri:

Tinerii advocați, după încheierea stagiului de 2 ani ca secretari de advocați, să fie ținuti să treacă un concurs pentru admiterea în barou, în fața unei comisii compuse dintr'un delegat al ministerului de justiție, un delegat al Curții de apel, unul al facultății juridice și doi membri ai consiliului de disciplină al baroului respectiv; 2. profesorii universitari să fie opriți a pleda, mărîndu-se numai la activitatea lor profesorală.

Cererile sunt aprobate de majoritatea oamenilor de drept din țară și probabil ele vor fi primite fără multă discuție din partea congresului.

O frumoasă dovadă despre sentimentele, de cari este animat viitorul rege al României, A. S. R. Principele Carol. Cu ocazia serbărilor din Galați, la propunerea dlui Iorga, I-s'a expedit o telegramă de omagiu din partea scriitorilor, cari au venit să reprezinte diferitele societăți culturale. Ultimul număr al „Neamului Românesc” publică răspunsul la acea telegramă. Firește, pentru mulți poate acest răspuns e trecut fără a i-se da importanța cuvenită, deși el este mărturisirea unui suflet de a cărui mărîre se leagă atîta nădăjduiri.

„Sunt Român, răspunde viitorul domn al țării, și în năzuințele voastre voi fi totdeauna alături cu voi”. Sunt cuvinte de cari ar trebui să ne aducem totdeauna aminte ori de câte ori ne amenință furtuna, de câte ori norii negri se abat asupra idealului nostru, de câte ori cei cu sufletul înstrăinat prin cultură străină privesc de sus la aspirațiile noastre, pe cari visătorii unui veac de proză nu se sfiesc să le disconsidere.

Răspunsul acesta venit dela înălțimea lui poate fi în același timp un memento pentru toți parvoștii, pentru toți cari nu găsesc nimica frumos, nimica vrednic de a fi sprijinit în țara aceasta atîta de primitoare și atîta de îngăduitoare cu toate greșalele. În timp ce cutare filifizon ce-și tălmăcește lenea și plictiseala în jargon francez, se îngrozește la gândul că face parte dintr'un neam, la care n'au pătruns încă toate perversiunile sufletești, — viitorul rege răspunde cu mândrie celor adunați spre a sărbători pe Eminesc: Sunt Român și în năzuințele voastre voi fi totdeauna alături cu voi!

De altfel Principele Carol în nenumărate rânduri a dat dovadă de sentimentele românești în care este crescut. Să ne amintim numai de pioasa lui îngenunchiare în fața sfântului mormânt dela Putna. Și... să ne gândim că părtăș al năzuințelor noastre spre lumină mai e cineva.

Correspondent.

Insemnările unui îndrumător bucovinean.

— După dezastrul însoțirilor sătești. —

II.

Acum au putut vorbi toți bărbații politici dela noi. Nenoricirea, prin care trec organizațiile financiare românești din Bucovina, oferă materie pentru polemici și fraze. Naționale, firește. Și, cum deunăzi o anumită foaie învinuia pe un anumit partid, că în orașul Suceava toate inscripțiile la tribunal sunt numai de aceea în limba germană, că acolo ar fi mai mulți — să-i numesc dar — apărăriști decât democrați, iată, că acest „partid” cu vina inscripțiilor poate să strige la rîndul său, că dezastrul băncilor e opera democraților. Și e bine așa. Cel puțin se poate spune, că aceasta a făcut cutare persoană sau partid, ori cutare individ sau bandă. Și vedeți, atunci se află cine să iee răspunderea, și este cine să fie curat și sfînt ca cea dintâi rază, care s'a coborît spre noi.

În cazuri de acestea nu poți arunca vina — așa rușincasă și îngrozitoare cum e — în fața unei societăți, care de când e, n'a știut să ne învețe o altă menire și altă soluție a vieții, decât așa cum ne-o arată astăzi. Nu. Vina o poartă totdeauna ceilalți. Noi nevinovăția, sinceritatea, idealul, pentru care ar trebui să piară omenirea.

Și-i putem învinui și-i putem țări în noroiul, pe care și-l'au făcut singuri.

Da. Așa se face la noi, în țărișoara aceasta sfîșiată de multe hiene; așa se face între oamenii cari nu pot avea altă țintă decât pe aceea care o au. Da. Așa se face, și nu se va putea face altfel, cât timp vor îmbrăca aciaș haină care le-au aruncat-o străinii. Și până când se vor comite păcate — și se comit mereu — va fi totdeauna cine să se răsbune, până vom ajunge la capătul căii, ce-am apucat. Asupra Acestui păcat nu se va răsbuna nimeni.

Acum, în adunări poporale vor vorbi aceiași oameni politici. Se vor apăra unii, ceilalți vor acuza înaintea poporului. Și, după ce l'au sărăcit, vor veni alții cari se vor face stăpâni pe conștiința lui, și ar trebui cu vorbele lor blânde, iertătoare, în cari nu va trăi nici cel mai mic strop de răutate biruitoare, să aducă mîngăierea, ce o așteaptă să aducă lumina, după care tremură. — Însă ei vor chema judecata lumii asupra celui alt „partid”. Da, când e vorba de partid, nu se poate altfel. Și nu se va putea altfel, cât va fi vorba de partid. Și cât timp asupra lumii celeialalte, a lumii, care nu formează partid, va stăpâni odihna și blestemul slăbiciunii.

Și mă gândesc la lumea aceasta, căreia îi lipsește viața și însufletirea, și mă gândesc la acei cari au avut curajul și însufletirea de ne-au ucis încrederea unui neam, și mă gândesc la accia, cari nu înțeleg altă mîntuire decât a căuta să se înalte, în vremea aceasta, din păcatul altuia, și nu mă pot hotărî, care e mai vinovat. Dar una să se știe, că asemenea răspunzători sunt toți, cărora nu le pasă, că mii de țărani se gândesc cu groază la clipa, când nu vor ști muși de foamea, ce le-au închinat-o „domnii” ca cel mai potrivit dar pentru nețărîmura lor încredere.

În fiecare zi cu plecarea poștei pleacă nenumărate pări, sinete protestate ale băncii cehești. În cancelaria advocatului Hermann Rares se lucrează zi și noapte. Și pentru fiecare șir, pe care scriitorășii evrei îl aștern pe hârtie, vor curge lacrimi din ochii cutărui moșneag român, din ochii cutărui țaran român. Iată munca lui Filimon, iată străduințele înaintașilor noștri distruse praf de urmașii gălăgioși.

Și așa, mult timp voi aștepta să văd, cu ce planuri noi și cu cari noi programe vor veni înaintea poporului acești intelectuali ai Românilor din Bucovina, acești conducători, experți negrești. Sau învățăceii lor.

Căci viața noastră națională a fost o minciună și o înșelătorie, viața noastră publică a fost o umilintă și o tradare. Și, dacă și astăzi mai sunt, cari

vorbesc despre apărăriști și democrați, și dacă și astăzi mai sunt, cari cunosc neajunsurile și păcatele societății românești întregi, și totuși vor să trăiască urmînd vechea cale a certurilor, a ambițiilor, a șolțicăriilor politice, atunci ironia aceasta, pe care noi o numim viață românească în Bucovina, va plăce prietenilor noștri de pretutindeni mereu mai mult. Legăturile noastre cu alții vor fi mai strînse. Și — doar mai tîrziu acei, cari vor trăi în țara aceasta, vor tresări frunzînd istoria Bucovinei.

N. I. Russu.

România într'un războiu balcanic.

Intr'un caz de război cu Bulgaria pe unde vom năvăli în această țară?

Dunărea este un obstacol foarte greu de trecut pentru o armată, și astăzi nu se va mai putea repeta cazul dela 1877, când și populațiunile de pe ambele maluri ne erau favorabile. Este bine păzită, presărată cu forturi, și ar fi cu mari risicuri și pierderi, să întreprindem o asemenea acțiune. Vom trece prin urmare Dunărea acolo unde suntem stăpâni pe ea, ceva mai jos de podul dela Cerna-Vodă, construind aci mai multe poduri pe vase.

Podul permanent, ne va servi la transportul cu calea ferată. E drept că podul are numai o linie — ceea ce produce oare-care întîrziere — dar vom căuta a compensa aceasta prin cantitate, punînd cât mai mare număr de oameni în vagoane, pe distanța de 20 klm. ce separă Fetești de Cerna-Vodă, și care va fi trecută în cel mult o oră.

Odată trecuți dincolo, colioanele se vor pune în marș, căutînd să pătrundă cât mai repede în Bulgaria.

Flota noastră de Dunăre, care posedă un armament de artilerie foarte puternic, (tunuri de 210), va putea oare-cum să lucreze paralel cu armata de uscat, — va bombarda Silistra, pentru a deschide marșul trupelor, care la rîndul lor o vor ataca și lua. Tot astfel cu Turtucaia, până la Rusciuk. Șumla deși are o valoare îndoielnică, vom căuta să o ocupăm, pentru a nu o mai avea în flancul nostru stîng, sau să o izolăm printr'o investire.

Armata noastră va avea ca obiectiv principal, armata adversară; în consecință o va urmări, bate și împinge înapoi până ce acțiunea diplomatică va interveni, pentru aranjarea situațiunei.

Chsetiunea se schimbă dacă Bulgaria ne atacă pe noi. Singurul ei țel ar fi ocuparea Dobrogei.

Dacă, printr'o mobilizare bine condusă pe sub mână, sub formă de concentrări, manevre, etc., ar putea intra în Dobrogea mai înainte ca noi să putem trimite forțele necesare, și cum populațiunea nu le-ar fi ostilă, am întimpina oarecari dificultăți ca să-i scoatem.

În marșul lor înainte, care trebuie să se execute foarte repede, ar fi susținuți în spate de forturile Silistra și Șumla și chiar de flota de pe Marea Neagră.

Dacă am isbuti să trimitem forțe suficiente și dacă am ocupa Silistra, am amenința liniile lor de comunicație, căutînd a le tăia și a-i izola. În asemenea caz ei își vor putea stabili oarecum comunicațiile pe apă; lucrul e însă foarte anevoios. Transporturile de trupe pe apă, cu toate cele necesare pentru o campanie, reclamă multe preparative, ceea ce pentru moment Bulgaria nu va putea face.

Sau, odată intrați în Dobrogea, vom căuta a le întîrzia marșul prin lupte, ei căutînd a pătrunde tot mai înspre interior.

Dobrogea fiind o provincie săracă, nu poate întreține o armată număroasă și încă pe mai mult timp. Este lipsită de apă potabilă și știut e că soldatul consumă puțină apă în trecere și foarte multă când stă pe loc. În asemenea condițiuni vom

„: Cine vorește :”
să cumpere
încălțăminte
fabricate în țară într'adevăr
fine, comode, elegante și durabile
acela să cumpere cu încredere la

IOAN VUIA
Sătmar — Szatmár,
- - Deák-tér - -
In casa lui Keresztes András,

care ține în magazinul său de ghetete bogat asortat numai ghetete și ciobote pregătite în țară din piele fină veritabilă cu prețuri foarte moderate, fabricate imitate nu are și marfele sale în privința execuțiunei drăgălașe sunt neîntrecute.

La dorință să pregătesc tot felul de ghetete și ciobote după măsură.

căuta să-i uzăm, să-i istovim, dându-le și lovituri la momentul oportun, ceea ce i-ar sili la retragere.

În cazul când împrejurările prea fericite i-ar avantaja, făcând ca noi să ne retragem dincoace de Dunăre, am putea să continuăm a-i neliniști cu flota noastră pe lângă frontiera Dunărei, până ce situațiunea se va limpezi de cătră diplomație.

Turcia posedă în Europa forțe mult superioare Bulgarilor. Ei au două centre importante militare, Adrianopol și Salonic.

În momentele actuale pe forțele dela Salonic ei nu pot pune multă bază, ele fiind compuse în mare parte din Albanezi.

Forțele dela Adrianopol trebuiesc completate cu rezervele din Asia Mică, pentru aducerea căroră se va pierde un prețios timp.

Bulgarii ar putea profita și de o mișcare, pe care ei înșiși ar provoca-o în Macedonia prin bandedele lor și apoi ar năvăli ocupând această regiune, mai cu seamă că și populațiunea nu le-ar fi defavorabilă. Turcii ar avea mult de lucru ca să-i scoată.

În această arzătoare dorință a Bulgariei de a ocupa Macedonia, se ține foarte mare socoteală de noi, căci ori ce pas al lor făcut în Macedonia, ne va sili pe noi să facem doi la dânsii. Despre Serbia se poate spune că ea fiind în hotar cu Austro-Ungaria, mișcările ei vor fi subordonate imediat armatei acesteia.

O viitoare constelațiune politică, poate aduce vre-o schimbare în actuala stare de lucruri. Până atunci Bulgaria se va resemna, iar noi vom fi cheia păcii în Balcani.

Eugen Assaky.

Războiul italo-turc.

Știrile de pe câmpul de război prezintă situața neschimbată și se contrazic în aceeaș vreme, adaptându-se — firește — isvorului din care au plecat. Cel din urmă comunicat oficial, primit din Roma desminte toate învingerile turcești; judecând însă în fond, îți face impresia mai mult a unei naivități decât a unei energii de fier și se desminte singur în urma actualelor fierberii din Italia. Căci un nou corp de armată va fi mobilizat și trimis în Africa; generalul Caneva a fost înlocuit cu Frugone, din cauza generalei nemulțumiri față de activitatea trupelor trimise în Tripolitania.

Toate acestea sunt de matură nu de a confirma, ci tocmai de a desminti comunicatul italian. Jertfele de sânge și bănești aduse de Italia în acest război, apasă — chiar până acum — destul de greu asupra țării și continuarea lui — admitind că s'ar isprăvi cu învingerea Italianilor, nu va putea restitui echilibrul economic al Italiei și nici nu va mai putea salva prestigiul știrbit prin înfrângerile din urmă.

Regiment italian măcelărit.

Se telegrafiază din Tobruk: Arabii și Turcii au reușit să ademonească un întreg regiment italian ca să se depărteze de oraș, unde e grosul trupelor italiene, și să pătrundă în interiorul țării. Aici regimentul italian a fost împresurat din toate părțile de Turci și de Arabi și a fost măcelărit până la ultimul om. Câțiva cari au izbutit să scape dela moarte au căzut prizonieri în mâinile Turcilor.

Confirmarea cuceririi turcești.

În orașul Tripolis au venit ofițeri turci cu steaguri albe — parlamentari — cari au cerut comandantului italian să se predea pentru a evita o ciocnire sângeroasă sau o masacrare a Italianilor, de cătră Arabii și Turcii îndârjiți.

Italia va sili Turcia să cedeze.

Ziarul „Giornale d'Italia” serie următoarele: Italia va urmări cu perseverență politica ei de

cucerire în Tripolitania. Ea va rebui să dea Turciei lovituri puternice și dureroase spre a o sili să cedeze și să accepte condițiunile propuse de guvernul din Roma.

Nu credem că Europa va pune piedici acțiunii noastre. Vom duce lupta înainte, până când cutitul va ajunge la os. Nu credem că există un stat european, care să aprecieze mai mult amiciția Turciei, decât alianța Italiei.

Trupe italiene la Tripolis.

Cele două divizii ce au debarcat pe coasta Tripolitaneiei, nu sunt suficiente pentru înfringerea Turcilor și ocuparea Tripolitaneiei; de aceea s'a trimis o a treia divizie, care e în drum spre Tripolis. O a patra divizie e gata de plecare.

Afară de acestea, vor fi puși la dispoziția generalului Frugone, comandantul trupelor din Tripolitania, patru generali de divizie.

— Se mobilizează în grabă vânătorii alpini, atât cei dela frontiera Franței, cât și cei dela cea austriacă.

Arabii amenință colonia italiană Eritreia.

Yalja, șeful unui puternic trib arab, care dela izbucnirea războiului n'a făcut nici o mișcare în contra italienilor, s'a hotărât acum în luptă, pentru apărarea islamului în contra creștinilor. Yalja a comunicat Porții că acum, în urma victoriei Turcilor la Tripolis, ar fi momentul bine venit ca Turcii să gonească pe Italianii și din provincia Eritreia, situată la granița egipteană. Șeful Arabilor încunostiințează Poarta, că dispune de o armată puternică de Arabi, și că așteaptă numai ordinul Sultanului ca să năvălească în Eritreia.

INFORMAȚII.

A R A D, 4 Noevre n. 1911.

— **Tenorul I. Rădulescu la Beiuș și Șimleu.** După frumosul succes ce a avut la Sibiu, tenorul Rădulescu va concerta Luniă viitoare la Beiuș în sala hotelului orașenesc din localitate. Programul concertului e compus exclusiv din piese românești, al căror acompaniament va fi susținut de d-ra Valeria Ștefanica, bine apreciată pianistă a beiușenilor.

Cu acelaș program românesc — după Beiuș — tenorul Rădulescu va merge și la Șimleu unde va concerta Miercuri — săptămâna viitoare — cu prilejul adunării populare.

— **O misiune militară rusă în România.** Ni se telegrafiază din București: Azi la orele 2 și 57 m. sosește la Ungheni o misiune militară rusă compusă din d. căpitan conte Totleben și un plutonier, spre a ridica rămășițele pământesti ale generalului rus Krudner mort în campania din Crimeea în 1854 și înmormântat la Călărași.

— **Cununie.** Ștefania I. Jianu din Caransebeș și Ioan Târziu din Iablanța își anunță cununia care se va celebra Duminecă în 12 Noevrie st. n. a. c. la orele 3 d. m. în biserica catedrală din Caransebeș.

Felicitările noastre.

— **Cărciume închise.** În comuna Spring, din comitatul Albei inferioare, la stăruința preotului Ioan Crăciun, reprezentanța comunală a hotărât închiderea cărciumelor în Dumineci și sărbători. Comitatul a respins hotărârea reprezentanței de două ori; a treia oară însă a aprobat concluzul. Abia de 3 luni sunt închise birturile în Dumineci și sărbători, și se și văd urmările bune ce rezultă pentru poporul dela sate din astfel de hotărâri. Laudă conducătorilor, cari își cunosc chemarea!

— **Demonstrații muncitorești.** Se anunță din Berlin: 4000 muncitori au demonstrat cri pe străzile orașului. La întrunirile muncitorilor, oratorii au atacat pe cancelarul Bethman Hollweg și guvernul. S'a votat o rezoluțiune, prin care se cere sporirea lefurilor celor 100,000 muncitori în serviciul statului.

— **Necrolog.** Subscriții cu inima plină de durere aducem la cunoștiința tuturor neamurilor și cunoscuților că după ce acum 6 săptămâni am pierdut pe neuitatul nostru tată și moș, din nou suntem loviți de o altă durere, perzând pe iubita noastră mamă și babă Iuliana Căpitan, născută Onc, în urma slăbiciunilor senile, în etate de 69 ani fiind împărțită cu sfintele taine a muribunzilor în 17 Octomvrie v. la 8 ore p. m. în comuna Cladova.

Rămășițele pământesti ale iubitei răposate s'au așezat spre vecinica odihnă în 20 Octomvrie, în cimiterul din Cladova. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată.

Cladova, în 20 Octomvrie v. 1911. Ioan Capitan preot și Cristina măr. Truța ca fii. Aleksandra Capitan născ. Serban ca noră. Emilian Capitan cleric cur. I în Arad, Virgil student gimnazial, Aurelia, Sidonia apoi Alecsandra Truța măr. Totoi, Teodor, Ioan și Elena ca nepoți și nepoate.

— **Erupția gazului dela Șarmaș.** Părintele Simeon Ciuca, preot în Mociu, publică în „Tel. rom.” următoarele rînduri despre erupțiunea gazului dela Șarmaș:

Duminecă, în 29 Octomvrie pe la orele 3 dimineața, oamenii din Mociu izbiți de o lumină extraordinară se deșteptară din somn cu spaimă că în curtea lor s'a aprins ceva. Lumina în timp de 5 minute a fost atât de mare, încât se vedea tocmai ca ziua. După ce se mai desmeteciră, văzură că lumina vine de pe dealuri, din direcțiunea Șarmașului.

Pentru a vedea cu ochii cele întâmplătoare la Șarmaș, Duminecă am mers la fața locului, unde mi-s'a dat să văd minunea ne mai pomenită: la o distanță de 2 km. se auzea un șgomot puternic, iar pe o întindere de 100 metri se vedea un foc uriaș cu o flacără de 3—4 metri înălțime, locul unde a erupt gazul din pământ. Șgomotul provenea dela mașina cu care a fist închis gazul, 500—600 pași dela locul de erupțiune, iar focul eșea din craterile pe unde a erupt gazul subpământean.

Erupțiunea s'a întâmplat astfel:

Cam de 2 zile, spune puzitorul scâlzii, se auzeau detunături tîmpite sub pământ, iar în noaptea spre 29 Octomvrie pe la 12 ore s'a întâmplat o erupțiune lângă calea ferată cu o detunătură ca de trăsnet.

Femeea și copiii din casa de lângă scaldă, numită „buigău”, a cărei apă mereu bulbucă, ea și când ar clocoti, s'a dus la un vecin mai îndepărtat. Când cătră 3 ore dimineața oamenii auziră cum trăsesc șinele dela calea ferată, femeea a grăbit cătră casă să și scoată lucrurile de acolo. Când era să intre în odaie se clatină pământul și se crepă la o distanță cam de 100 m. Văzduhul se aprinde și femeea arzând și izbită de petrele ce cădeau aruncate cu foc în văzduh, căzu jos; atunci doi oameni cu espunerea vieții o scot leșinată și o duc la o casă din apropiere, unde nici după o zi nu și-a venit în fire. Feciorul femeii grăbește la grajd să și scoată vacile; o peatră cu foc arzând îi cade pe grumazi, îl lovește și arde, el voește să fugă la un păraoș să stângă focul, un curent puternic îl răstoarnă la pământ, de unde sculându-se a intrat în grajd de și-a scos vacile, cari lovite de petrele arzând, cu mare greu, rănite și arse, au scăpat de sub ploaia petrilor. Porcii, galitele, bucatele și tot ce a avut au ars cu totul.

Erupțiunea s'a făcut pe un teren de 100 m. lungime și 4—5 m. lățime, formându-se mai multe deschizături, cari varsă flacără până la 4—5 metri înălțime, iar flacările toate întâlnindu-se formează o singură coloană de foc dela calea ferată până la casă.

Erupțiunea a scos grămezi de materie din mari adâncimi și le-a aruncat la o depărtare de peste o jumătate km. cu atâta putere, încât petrele intrau binisor în pământ, deși erau bucăți colosale în greutate de peste 1 majă.

Corpul drumului de fer din apropierea erupțiunii a fost împins cu totul ca de 1 metru la o parte, iar șinele îndoindu-se în forma literei S, fără a se fi rupt.

Șesul pe unde a crepat pământul s'a prefăcut în dalmă din materiile scoase din erupțiune.

Pe șesul de pe partea cealaltă a căii ferate asemenea s'a întâmplat în 4 locuri erupții tot atunci, dar acelea nu ard.

Cauza aprinderii gazului nu se știe; se dă ea

socoteală, că femeea când s'a întors să și ducă câte ceva din casă, a aprins un chibrit și fiind crepat pământul s'a vărsat gaz, care a luat foc.

Lumina extraordinar de mare ce s'a văzut prima dată, a venit probabil de acolo, că înainte de aprindere atmosfera a fost plină de gaz, și când a luat foc gazul de jos, s'a aprins și cel din văzduh.

Craterile varsă foc mereu și inginerii veniți stan neajutorăți, neștiind cum să stângă focul.

Mai toată Câmpia, automobile din Cluj, Oșorhei, oameni în trăsură și pe jos grăbesc să vadă minunea dela Șarmășel, cam de 1 km. distanță, cuprins de groază — se pregătește să și părăsească satul.

Dela cei ce în 30 Octomvrie au fost la fața locului am aflat, că au sosit pioneri cari cu pământ se coarcă să stângă focul, dar fără succes; căci dacă se astupă și încetează într'un loc, izbucnește pe alt loc. Astfel gazul arde mai departe, oferind vizitatorilor un spectacol măreț și ne mai văzut. *Simeon Ciuca, preot.*

— **Greșeli de tipar.** In numărul nostru de ieri, în articolul dlui R. Ciorogariu s'au strecurat următoarele greșeli de tipar: Pag. 2., col. 3, al. înainte de răspunsul consistoului gr.-cat. din Oradea-mare, să se cetească în loc de „Consistorul din Lugoj n'a răspuns nimic” — a răspuns târziu. Pag. 3, col. 1, după răspunsul consistoului orădan, al. 2, în loc de „Se înțelege că celor îndreptățiți nu li-se spunea” — celor îndepărtați nu li-se spunea etc. Tot acolo, al. 3, în loc de „și-a precizat punctul de vedere admirabil” — punctul de vedere admisibil. La aceeași pagină, col. 2, în pasajul „Preotul preoților”, în loc de „Noi știm că episcopul nostru” — să se cetească noi știm că episcopatul nostru etc.

— **Aviațiunea militară.** Cetim în „Seara”: Azi numai contestă nimeni rolul de cea mai mare însemnătate ce are să împlinească aviațiunea în organizația militară a unui Stat. O dovadă a acestei însemnătăți o avem în războiul ce se desfășoară în Tripolitania. Italienii întrebunțează aeroplanelor în diferite recunoașteri ale pozițiilor trupelor inamice și, în ultimul timp au aruncat din înălțime proiectile asupra dușmanilor, făcând ravagii în rândurile acestora. Franța care e patria mamă a aviațiunii care cea dintâi și-a format un corp de piloți militari dându-și seama de întreaga importanță a întrebunțării aeroplanelor în războaie, proiectează organizarea serioasă militară. Până azi aviațiunea a trecut, în armata

franceză prin faza încercărilor, a experiențelor. Acestea au dat rezultatele cele mai mulțumitoare, rezultate cari au îndemnat acum ministerul de război să pregătească un proiect de lege prin care aviațiunea militară să fie încorporată definitiv în organizația militară. Prin noul proiect e vorba ca fiecare corp de armată să fie înzetrat cu o secție de aviațiune: mai mult pe lângă fiecare regiment de artilerie să se prevadă o companie de aviatori.

Să înțelege că greul va fi să se recruteze marile număr de aviatori necesități de o astfel de organizare. Aviatorii se vor forma însă în școli speciale militare pentru ofițeri și subofițeri. În organizarea aviațiunii militare se va ține seama de greutatea și mai cu seamă de primejdiile prin cari trebuie să treacă un aviator. Ca o recompensă pentru serviciile făcute în acest corp anii serviți vor fi considerați dublii ca în timp de campanie; iar fiecare ofițer va avea o indemnizație de 300 lei și subofițerii de 150 lei lunar. În asemenea condițiuni, Franța pregătește o armată de aviatori care va pune pe gânduri pe celelalte mari puteri. Fără îndoială că acestea vor fi silite să o imiteze.

Noi, cari suntem socotiți printre cei dintâi cari am introdus aviațiunea în armată, vom trage învățăminte din viitoarea organizare a aviațiunii militare în Franța și ne vom da silințele s'o imităm în limitele puterilor noastre.

— **In jurul asasinării lui Stolipyn.** Deși asasinul fostului prim ministru rus a fost executat, totuși urmărirea autorilor acestui atentat n'a încetat și instrucțiunea continuă cu multă râvnă pentru alterarea autorilor morali ai asasinatului din Kiev.

Zilele acestea a fost arestat un oare-care Re-fun Cerni din Unon și complicele acestuia Lentovschi. Cerni refuză să dea cel mai mic răspuns asupra întrebărilor ce i-se pun. Din cauza aceasta instrucțiunea își dă tocmăi acum seama de marea greșală ce o comis'o executând pe Bgrov, care în cazul de față ar fi putut da prețioase explicațiuni.

Cerni și Lentovschi sunt acuzați că au pus la cale pe Bagrov să comită asigurându-l că nici într'un caz nu va fi condamnat la moarte, ci cel mult la deportațiune în Siberia, dacă nu va putea fi scăpat prin fugă. Se zice că acești doi indivizi, erau însărcinați de comitetul central terorist, să-l

suptăvegheze pe Bagrov să execute atentatul, și dacă acesta nu și-ar fi îndeplinit însărcinarea să-l împuște. În acets scop Cerni și Lentovschi așteptau la ușa teatrului ca să vadă rezultatul întreprinderii lui Bagrov.

În Dumă se va face o interpelare contra Poliției din Kiev.

— **Mare incendiu la Constantinopol.** Un violent incendiu a izbucnit ieri seară în cartierul evreesc din Galata. Focul s'a propagat cu mare iuteală, nimicind aproape întreg cartierul. Câteva sute de persoane au rămas fără căpătâi. S'au petrecut scene sfâșietoare. Până acum încă nu se știe dacă focul a fost pus.

— **Grava situație din China.** Agenția Reuter află că Yuanchikai a primit ordinul să se întoarcă imediat la Peking.

Adunarea națională a rugat telegrafic pe șeful revoluționarilor să suspende provizoriu ostilitățile, căci Adunarea se va sili să aplaneze diferențele între toate partidele.

Principele Teșing a declarat că este gata să remită tronului un memoriu prin care să roage să se desființeze imediat toate legile, cari sunt contrarii principiilor constituționale și să se procedeze de urgență la alegerea membrilor parlamentului.

Peking. — Câteva orașe mici din provinciile Yuman, Anhui, Fokien au trecut de partea revoluționarilor.

x **Pastilele Egger** e cel mai bun medicament, contra tusei, răgușelii și formării de flegmă, precum e neîntrecut la catar de gât și de organele respirației. Are gust bun și n'ustică stomacul. Se capătă în farmacii și drogherii în cutii de 1 cor. și 2 cor. O cutie de probă 50 fil. Depozit principal: Farmacia Nádor, Budapesta VI, Váczy körút 17.

x **Mare victorie.** La expediția din Turia produsele fabricii de Borolin, recunoscându-se însușirile speciale ale acestui leac de casă, — premiul mare („Grand-Prix”).

x **Expoziție și curs de broderie de artă.** Fabrica de mașini de cusut Singer & Co, societate pe acții (Budapesta, Jozsef-Főherceg ut 9, față în față cu biserica luterană) organizează o expoziție de broderii artistice luate pe mașinile originale de cusut Singer. Expoziția va fi deschisă cu începere dela 1 Noemvrie în una din salele școlii industriale de femei din strada Hatzinger. Tot acolo va ținea și un curs, la care toți cum-părătorii acestor mașini sunt instruiți gratis în broderia simplă (plană), broderia de șnururi, de monograme, broderie de Smirna, de „aplicație” și toate alte felurile de broderii, precum și în

Leon Tolstol.

146

RĂZBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

La sfârșitul primei figuri a Scoțianei, el li strinse din nou mâna. Natașa ridică spre el ochii ei speriați, dar zâmbetul lui Anatol era plin de atâta duioșie și de siguranță, încât ea nu îndrăzni să-i spuie ce ar fi dorit, ci plecă ochii:

— Să nu-mi mai vorbești astfel, murmură ea, sunt logodnica altuia și-l iubesc.

Ea se uită la el, dar Anatol nu se tulbură.

— Ce-mi pasă! făcu el. — Îți spun că te iubesc la nebunie! Nu e vina mea dacă ești așa frumoasă. E rîndul dtale să dansezi.

Ea nu înțelegea ce se petrecea cu dânsa: ori cu cine vorbea Anatol, privirea sa tot pe ea se aținea. Ea își aminti că ar fi cerut contelui voe să treacă în vestiar pentru a-și potrivi o garnitură care se desfăcuse. Elena o urmă numai decăt, li vorbi răsând de iubirea fratelui ei și o atrase în odaia micelor sofale. Acolo, Natașa se văzu față în față cu Anatol. Elena dispăru.

Anatol îi luă mâna și îi spuse cu un glas duios: — Nu pot merge la d-a acasă: dar pot eu trăi fără să te văd? Te iubesc la nebunie.

El i-se puse în cale și-i apropie obrazul de acela al tinerei fete. Ochii lui mari și arzători de bărbat erau așa de aproape de aceia ai Natașei, încât ea numai pe ei îi vedea.

— Natalio! murmură el întrebător, strângându-i dureros mâinile;

— Natalio!

„Nu pricep nimic, n'am nimic a spune” răspundea privirea Natașei. Niște buze calde atinseră buzele ei, și Anatol îi dete drumul.

Se auzi un șgomot de pași și freacățul rochiei Elenei.

Natașa o privi pe contesă, apoi roșie și tremurătoare, se mai uită odată la Anatol și se îndreptă spre ușă.

— Un cuvânt, te miplor, un singur cuvânt? repetă Anatol.

Ea se opri. O dorință irezistibilă de a auzi din gura lui cuvântul care ar fi trebuit s'o lămurească, o ținea pe loc.

— Natalio, un singur cuvânt, repetă el mereu, neștiind ce să mai spună.

Dar Natașa se întoarse cu Elena în salon. Rostovii se retraseră înainte de supeu.

Toată noaptea, Natașa nu putu închide ochii: o problemă grea o chinuia: pe cine iubea dânsa, pe Anatol ori pe prințul Andrei?

Ea își amintea perfect de bine că-l iubea pe prințul Andrei, dar ea știa tot așa de bine că-l iubea și pe Anatol; altminterlea cele întâmplate n'ar fi avut loc. „Dacă am răspuns la zâmbetul lui cu un zâmbet, e semn că l'am iubit de îndată ce l'am văzut, e semn că el este bun, nobil, frumos și că nu mă pot opri de a-l îndrăgi. Ce e de făcut? Îi iubesc pe el și în același timp iubesc și pe un altul” se întreba ea; dar nici un răspuns la aceste întrebări teribile nu incolți în creierul ei.

LXVIII.

A doua zi după masă, Maria Dimitrievna îl chemă pe contele și pe Natașa lângă ea.

— Ei bine, amicii mei, am chibzuit mult, și iată sfatul ce vă dau. Știți că am fost ieri la prințul Nicolae: ei bine! i-am vorbit. S'a făcut foc, a strigat, dar nimeni nu poate să strige mai tare decăt mine, și i-am spus toate adevărurile pe față.

— Dar el? întrebă contele.

— El? E un nebun! Nu vrea să știe de nimic. De aceea, iată sfatul meu: Adunați-vă bagajele și întoarceți-vă la Otradnoe. Și acolo lăsați lucrurile în voia lor.

— A! nu, nu, nu! strigă Natașa.

— Da, da, trebuie să părăsiți Moscova. Dacă logodnicul tău ar sosi acum, fără îndoială că s'ar certa cu tatăl său. Dacă vor fi însă singuri amândoi, lucrurile se pot împăca.

Contele Hie aprobă această propunere; pe care o găsi oportună.

— Ai foarte mare dreptate, zise el; îmi pare numai rău că am dus-o pe Natașa la bătrânul prinț.

— Nu trebuie să-ți pară de asta: erai dator față de el, să-i dovedești politeta dtale.

Ea scoase din săculețul ei o scrisoare pe care o dete Natașei.

— O scrisoare dela prințesa Maria. Cum suferă. biata fată! Îi e teamă ca nu cum-va să crezi tu că nu te iubeste.

— Dar nu mă iubeste! zise Natașa.

— Nu vorbi prostii! strigă Maria, Dimitrievna.

— Știu eu bine că nu mă iubeste, repetă Natașa, și chipul ei exprimă o hotărâre așa de răutăcioasă și de seacă, încât Maria Dimitrievna o privi cu atenție și se întunecă.

— Ascultă, nu trebuie să-mi răspunzi astfel; știu eu ce spun. Mergi și răspunde-i la scrisoarea ei.

Natașa nu răspunse, ci intră în odaia ei ca să cetească scrisoarea prințesei Maria.

Lucrările privitoare la rufărie și repararea elora-pilor. Cercetarea expoziției și a cursurilor este grațuită.

x **Gustav Tátray** — Oradea-mare, str. Rákoczy, prăvălia pentru elită, unde se pot cum-păra lucruri de mână, pentru dame precum și ne-cesarii, cu prețuri foarte ieftine. Telefon 783.

— **Atragem atențiunea onor. noștri cetitori asupra anunțului György Menyhért & Co.**, prăvălie de par-de-uri de dame publicat pe pagina ultimă a ziarului nostru

x **Németh și Király**, croitorie pentru domni Cluj, str. Kötő 5, anunță on. public român din loc și împre-jurime, că au sosit stofe indigene și străine, pentru sezonul de toamnă și iarnă. Pardesii, paltoane se pre-gătesc pe lângă prețuri acomodate, conform model. Rugăm on. public pentru sprijinirea și mai departe.

x **Seminarul juridic Dr. Geréb, Cluj, Str. Far-kas** (lângă edificiul cel vechiu al teatrului). Pre-gătește pe lângă onorar mic, pentru examenele de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, exa-mene de avocat și de magistrat. În 3 luni se câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul pro-iectelor de reformă a învățământului juridic, e de dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre binele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera avocațială.

ECONOMIE.

Insoțirile de credit Raiffeisen.

Cimitetul central al Reuniunii rom. agricole sibiene a lansat către Insoțirile de credit sătești următoarea rugămintă:

Onorabilă Direcțiune!

Dupăce din cauze neatârnoare de voința no-astră, am fost siliți să mai amânăm pe un imp-oarecare afacerea înființării de mult doritei Cen-trale a Insoțirilor noastre; dupăce Reuniunea no-astră agricolă, inițiatorea și conlucrătorea la înființarea aproape a tuturor Insoțirilor noastre de credit, nu se poate dispenza nici pe viitor dela îndatorirea de a continua munca desinteresată, începută cu aproape două decenii înainte de acea-șta și dupăce la continuarea în această direcțiune a muncii noastre, date din viața Insoțirilor no-astre de credit sunt proprii de a îndemna și în-curaja la înființare și pe oamenii de bine din comunele în cari asemenea instituțiune încă nu s'a alcătuit, — îndrăznim a vă ruga să binevoiti a ne transpune cu posibilă grabire socotelile Inso-țirii d-voastre sistem „Raiffeisen” pe 1910, in-

soțite de un raport amănunțit, din care să fie evi-dente schimbările referințelor economice din co-mună dela înființarea Insoțirii încoaci; numă-rul membrilor însoțirii, al deponenților, cu mini-mul și maximul depunerilor; numărul datorărilor cu minimul și maximul datoriilor; numele mem-brilor din direcțiune și al celor din comitetul de supraveghiere. Din acelaș raport să fie mai departe evidente lucrările de interes obșteșc eco-nomic întreprinse de Insoțire, cum și cele ce in-tenționează a întreprinde în viitor.

Datele de interes obșteșc le vom da în raportul nostru general pe 1910, ce se găsește în redac-tare.

Cu o cale ne luăm voie a pune și de data aca-șta onorabilei Direcțiuni în vedere, că pentru a asigura bunul mers în afacerile însoțirii și or-ganele statului cu privire la bilanț și impozite, la rapoarte anuale, etc., am recurs la bunăvoința Direcțiunei Casei d epăstrare din Săliște, rugându-o ca să însărețineze pe directorul său, dl Constantin Herța, ca în calitate de revizor ge-neral, să facă reviziuni la toate însoțirile noastre cu acel adaus, că dacă d-voastră până în prezent n'ați reflectat la întervenirea dlui Herța, să bine-voiti a o face fără zăbavă, dat fiind, că modestele jertfe, pe cari însoțirea le-ar aduce, se compensează prin instrucțiunile folositoare, ce domnul Herța le dă persoanelor încredințate cu purtarea conta-bilității.

De încheiere Vă mai comunicăm, că punem la dispoziția Insoțirilor cu preț convenabil cărțile de contabilitate, tipăriturile de lipsă obligațiuni, libere pentru datorași și deponenți etc.

Mulțămindu-vă pentru osteneala d-voastre, vă rugăm să primiți expresia dragostei frățești.

Sibiu, 27 Octomvre 1911.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibii”. *Pant. Lucaș*, president. *Vic. Tordășianu*, secretar.

— **Falimentul băncilor populare române din Bucovina.** Din Viena ni-se scrie: În ultimele zile au avut loc repetite conferinți ministeriale cu privire la chestiunea falimentului băncilor Raif-feisen aparținând Românilor din Bucovina.

În aceste conferințe era vorb adespre obliga-țiunile pe cari tovarășiiile țărănești române le-au preluat în favoarea afacerilor de lemnărie ale președintelui federației băncilor Raiffeisen Lupu.

Guvernul a ordonat o consfătuire a șefilor de secție dela ministerele interesate, la care va par-

ticipa și președintele provinciei Bucovina, baronul de Bleyleben, care a fost chemat în acest scop la Viena.

S'a sperat că chestiunea băncilor populare din Bucovina se va rezolva urgent, căderea guvernului Gautsch însă va întârzia această rezolvare.

Se așteaptă totuși că îndată ce situația poli-tică se va clarifica, se va supune împăratului ra-porul respectiv și e probabil că suveranul va autoriza imediat ajutorarea băncilor din fondul religiosar.

Dr. DUMITRU POPA

Medic universal. Fost medic de clinică și spital.

Specialist în morburile interne,
de femei, de copii și de urechi.

— ARAD —

Și-a transpus locuința în strada Deak
Ferenc nr. 35. (Librăria diecezană).

Consultări: 8-10 ore a. m. și 2-4 ore p. m.

BIBLIOGRAFII.

„Luceafărul” frumoasă revistă literară și ar-tistică dela Sibiu a apărut (Nr. 21, 1911) cu următorul sumar bogat și variat: I. Agârbiccanu: La moartea unui prețin. M. Săulescu: Ades co-boară noaptea (poezie). T. R. Popescu: Excursiuni în Munții Făgărașului. D. Nanu: Visul unui amurg de iubire, piesă într'un act după H. Bataille. Maria Cunțan: Iubirea noastră (poezie).

Cronică: Serbările jubilarie din Iași (M. S.). Literatura ca artă și ca profesiune (B.). Poeziile lui Ciciat Pavelescu (B.). Plaga micilor ano-nimi. Concertul tenorului I. Rădulescu la Sibiu (M. S.) Cronică școlară (B.). Asociațiunea și Emke. Teatrul românesc în Ardeal (B.). Jan van Eyck. Reviste și ziare. — Poșta Red. Biblio-grafie.

Ilustrațiuni: Jan van Eyck: Altar. Satul Por-cești. Efect de lună în munți. Vârful Urlei și Piscul Somnului. Vedere spre sud-ost de pe Ce-leagenul. Vedere de pe șeaua Lăculețe. Vârful Urlei. Vedere de pe Vârful Urlei spre Vest. Colțu Bolăceni. Vântul în Munții Carpaților. Piatra Caprei. Mănăstirea Grecilor.

Prințesa Maria îi scrie că era disperată de cele întâmplare și o rugă pe Natașa să creadă că nu se pu-tea să nu iubească pe aleasa fratelui ei, acest frate că-ruia ea i-ar sacrifica totul. „Dealtmintrelea, serie ea, să nu crezi că tatăl meu ar fi rău dispus față de dta. El este bun, generos, și va iubi întotdeauna pe aceia care va face fericirea fiului său”. În sfârșit, prințesa Ma-ria o ruga pe Natașa să-i scrie când ar putea-o găsi a-casă?

Natașa luă numai decât condeiul și scrisese mașinal, „Scumpă prințesă”, dar se opri.

După cele petrecute în ajun, ce i-ar fi putut scrie ea? Trebuia să renunțe la el! E îngrozitor! Și pentru a se scutura de teriblele ei gânduri, ea merse la So-nia și începu să aleagă cu ea niște broderii. După cină ea intră din nou în odaia ei cu scrisoarea prințesei Maria.

— Domnișoară, îi zise deodată camerista ei cu un aier misterios, intrând în odaie, un domn m'a rugat să vă predau asta... Dar în numele lui Hristos...

Dar mai înainte ca servitoarea să-și fi isprăvit vor-ba, Natașa rupse plicul cu un gest mașinal. Ea nu știa decât un lucru: că scrisoarea aceasta era din partea lui Anatol, din partea omului pe care-l iubea, da, pe care-l iubea — altmintrelea cum ar fi ajuns scrisoarea aceasta în mâinile ei ?

Natașa ținea cu degetele tremurătoare bilețelul pă-timaș pe care Dologhow îl compusese pentru Anatol; ei i-se părea că găsește în acele rânduri, ecoul proprii-lor ei sentimente.

„De aseară, îi scria Anatol, mi-s'a hotărât soartea: a fi iubit de dta sau a muri! Nu văd altă alternativă”. El îi mai scrisese „că el știa că părinții ei nu voiesc s'o căsătorească cu el, căci aveau niște motive secrete pe cari el i-le va desvălui într'o zi. Dar dacă ea îl iu-bește, n'are decât să-i spună cuvântul „Da”, și nimic n'ar putea opri fericirea lor. Iubirea va învinge toate obstacolele. El o va răpi și va merge cu ea la capătul lumii..

Da, da, îl iubesc!” gândi Natașa recitind bilețel pentru a două-zecea oară și cătând în fiecare cuvânt un sens profund.

În seara aceea, Maria Dimitrievna merse să facă o vizită și invită și pe tinerele fete ca s'o însoțească; dar numai Sonia o însoți. Natașa pretextă o durere de cap ca să rămână acasă.

Când Sonia se întoarse acasă, destul de târziu, ea intră în odaia prietenei ei și spre marea ei mirare o găsi dormind îmbrăcată pe divan. Pe masă, alături de ea, zăcea scrisoarea deschisă a lui Anatol. Sonia o luă și începu să citească. Ea citea și o privea pe Natașa, cătând să descopere pe chipul ei sensul celor ce ce-

tea dar nu descoperi nimic. Chipul Natașei era blând și fericit. Palidă și tremurătoare de emoțiune, Sonia își apăsa cu mâna svăcnirile inimii, apoi căzu pe un fotoliu și izbucni în lacrimi.

Sonia își șterse lacrimile, se apropie de Natașa. Și îi cercetă încă odată chipul.

— Natașo! șopti ea.

Natașa se deșteptă din somn și o privi pe prietena ei.

— A! te-ai întors?

Ea își sărută verișoara, dar văzând fața ei răvășită bănuî adevărul.

— Sonia, ai citit acest bilet? întrebă ea.

— Da, răspunse Sonia cu blândete.

Natașa zâmbi fericită.

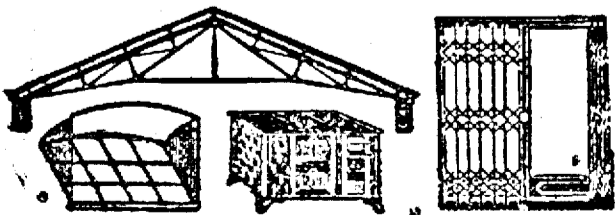
— Sonia, nu mă mai pot ascunde de tine... ne iu-bim, Sonio dragă, îmi scrie că...

Dar Soniei nu-i venea să creadă ce auzia; ea o privi pe Natașa cu niște ochi speriați.

— Și Bolkonsky? întrebă ea.

— Ah! Sonio, dacă ai ști ce fericită sunt!... Tu nu ști ce este amorul!

(Va urma.)

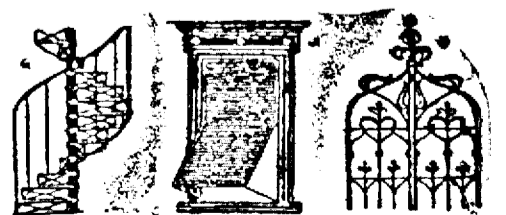

Szántó Dezső Nagyvárad, Szt. János-u. 25.

Iăcătuși pentru edificii.

Telefon 491. — Telefon 491.

Primul magazin industrial de rolete delemn din
— Oradea-Mare. — Atelier de ferărie. —

La librăria „Tribunei” se află de vânzare:

Charles Lane Poor. Sistemul solar. Traducere de Victor Anestin. Vol. I. 30 fil., vol. II 30 fil. plus 5 fil. porto.

Guy de Maupassant. Inima noastră. roman. Traducere de I. C. Apostol. Prețul cor. 2.50 plus 20 fil. porto.

Cezar P. Oardă: Raze de lumină a cor. 2 plus 10 fil. porto.

Brieux: Brândușa (Blanchette). Comedie în 3 acte. Tradusă de Em. Gârleanu a 40 fil. plus 10 fil. porto.

Goethe: Herman și Dorothea. Traducere de Oreste a 30 fil. plus 5 fil. porto.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu, „Tribuna” institut tipografic, Nichin și Văraș.

REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

în

BÉKÉSCSABA — NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43.

Rákóczi-ut 14.

(Lângă »Apollo»)

Gruber Dezső

magazin de pălării și articole de modă pentru bărbați.

Cluj—Kolosvár.

Colțul străzii Wesselényi și Szép, vis-à-vis cu hotelul »Fészl«.

Noutăți în diferite soiuri de

PĂLĂRII

de domni și copii, albituri, cravate și totfelul de articole. — Prețuri solide. — Serviciu conștiincios.

Comandele din provincie se execută prompt și francate.

Invățacei de lăcătuș, căvaciu, mșinist, măsari, — se caută pentru fabrica de mașini alui Maxim I. Vulcu, Arad, (lângă gară.)

DAJKOVITS E.

Atelier de fotografii artistice, — de primul rang.

ORADEA-MARE, Palatul Sas.

Fotografii și portrete, reproducții după fotografiile vechi și noul în mărime naturală, expuneri de obiective speciale pentru interioruri, acatice, și lucrări în aquarel și olei artistic executate. Atelierul se află exclusiv numai în Palatul Sas.

Ludovic Faimann
croitor englezesc.

Recomandă atelierul său renumit în croiala hainelor, pardesilor și paltoanelor. — Bogat asortiment în stofe streine și indigene.
Serviciu prompt. — Prețuri ieftine!

Croitorie englezească
Lugoj, edificiul-Bazar,

Un candidat de avocat cu practică.

Află imediat aplicare în cancelaria mea.
Dr. Gheorghe Drimba,
advocat în Köhalom.

In atenția celor ce zidesc case!

TEODOR CIOBAN
ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARHITECT
ARAD,

Strada Deák Ferencz Nr. 20/a.

Cu onoare încunoștințez onor. public, că în branșa arhitectonică execut totfelul de întreprinderi de transformări de zidiri vechi, repararea de biserici române și școli, precum și zidirea lor. — Cu planuri și bugete servesc la cerere. — Comande primesc atât din loc cât și din provincie. Prețurile-s foarte moderate.

Cu stimă:

Teodor Cioban

Ce faceți băieți? — Tata ne-a dat voie. Căci fumăm doar tuburi veritabile Antinicotin firma „JACOBI” din cutii de lemn

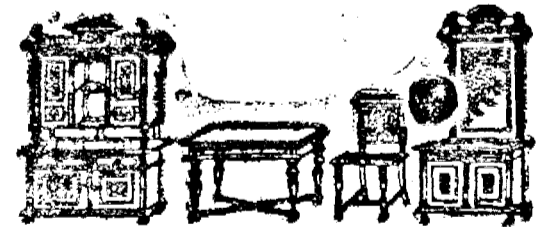

Păziți! Sunt veritabile numai cu înscrispțiunea »JACOBI«.

MAGAZIN DE MOBILE

Joan Réthi

șimplar artistic pentru edificiul și mobilă, în Sibiu — N.-szeben, Elisabethg. 20.

Primesc ori-ce lucrări pentru aranjamente de școli, biserici, magazine, birouri și locuințe, deasemenea pentru clădiri, lucrări în cel mai modern stil, pe lângă livrare promptă prețuri moderate și din material uscat. Desemne și proiecte fac grabnic și gratuit.

Numărul telefonului 23.

Ujj János,

stabiliment industrial de ciment,
în Kisjenő-Erdőhegy și Nagyzerind.
(Aradmegye).

Execută țevi de beton, plăci de pavaj, plăci de marmură artificială, terrazzo și mozaic, colonne, scări, lavițe, cărămizi, țigle, inele de fântâni cu fer, plăci sub sobe, vălaie de ori-ce lungime, etc. etc.

Acest stabiliment lucrează și proiecte de cheltuieli și planuri pentru poduri de beton cu construcție de fer și pentru betonizarea trotoarelor.

Birou de informații!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

**Birou de informații și
Agentură românească.**

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general *la orice cauză* dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac totfelul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate.

La aviz aștept la gară.

L. OLARIU, Budapest, Lajos-u. 141. III. 19.

Picăturile de stomac a lui Brády

provăzut cu marca de scutire »S. Maria de Mariacell« pe cari poporul le numește »Picături de Mariacell, pentru stomac«, de 30 de ani s'au învântat cu succes așa, că sunt indispensabili pentru orice casă. — Picăturile acestea au efect năntrecut la iregularități de stomac, contra stomacului stricat, ardere de stomac, încuierea scaunului, șgireciuri de cap și de stomac, greață, amețală, vomare, insomnie, colică, anemie, gălbănare, etc. Se capătă în fiecare farmacie. O sticlă mare Cor. 160, sticlă mică 90 fil. 6 sticle Cor. 540, 3 sticle mari Cor. 480. — Pentru trimiterea înainte a sumei trimite franco:

BRÁDY K. farmacie la »Regele Ungariei« în VIENA, I. Fleischmarkt 14.

FIȚI ATENȚI! la marca de scutire, care reprezintă pe Sta Maria de Mariacell, la împachetarea roșie și la subscriere, care este copie chipului de pe lature și să respingeți orice imitație.

Mașinile de cusut pentru familia

sunt cele-mai perfecte.

Cumpărați numai direct dela fabrică ori în chioscurile noastre, ori prin agenții firmei. Societatea pe acții de mașini de cusut

Singer Co

Arad, József Főherceg-ut 9. sz.
(Vis-à-vis de biserica luterană).

La cerere se dă gratuit prospectele de lipsă.

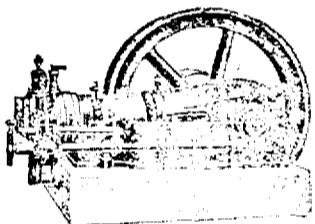
MOTOARE

ȘI LOCOMOBILE
cu gaz, olei și benzin.

Livrare promptă

Condiții convenabile de plată!

Garanță pe timp îndelungat!

Fabrica de motoare din Drezda
societate pe acții.

Cea mai mare și mai veche fabrică de motoare din Germania.

AGENTURA GENERALĂ PENTRU UNGARIA:

GELLÉRT ISNÁCZ és TÁRSA
BUDAPEST, V., KOHÁRY-UTCA 4
(Alkotmány-utca sarok).

Cele mai minunate manșoane, și cele mai moderne boauri se pot căpăta cu prețurile cele mai ieftine în magazinul de blănării alui

MAYER MIKLÓS

Arad, Strada Kossuth 5.
(Casa proprie).

Tot acolo se primesc spre reparare tot felul de blănării fine cu — prețurile cele mai moderate. —

MOBILE

pentru dormitoare, sufragerii, locuințe garzon, saloane, otele, cafenele, restaurante și palate; mobile de aramă și fier, covoare, perdele, candelabre, pianse se trimit oriunde pe lângă plătire cu bani gata, ori în condiții favorabile de plată. Album bogat ilustrat 1 coroană.

La aranjare deplină trimitem voiajeur pe spesele noastre.

MODERN LAKBERENDEZÉSI VÁLLALAT
Budapest, IV., Gerlóczy-utca 7.
(Lângă primăria centrală.)

Pentru sezonul de toamnă!

Recomand magazinul meu bogat asortat în

pălării
albituri, cravate și mițe

Mare asortiment în pălării de băieți pelângă prețuri fixe. Totodată recomand atelierul meu de blănărie pentru efectuarea a totfelul de lucrări ce cad în bransa aceasta pelângă prețuri moderate și serviciu prompt.

Cu deosebită stimă:

Joan Bálint (János)
Timișoara-Fabric. Palatul orașănesc.

Cancelarie administrativă și birou de informațiuni în Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocusuale, administrative și comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, ipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarendări de bunuri, mașini motoare și alte rechisite economice; finanțez parcelări de moșii, exoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școale și pentru cumpărare de izlaze și pășuni; efectuează totfelul de comenzi comerciale eventual și la bursă prompt, pe lângă taxe moderate și anticipația pentru corespondență.

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat

VIII., Aggteleki-u. 10., I. 7. Telefon 171-27.

M. Schromm

mehanic

Brașov—Brassó
Hosszú-utca No. 27.

Recomandă în atențiunea onor. public din loc și jur

marele său atelier mehanic aranjat în Brașov, Hósszú-utca 27, unde se efectuează totfelul de lucrări atingătoare în aceasta bransă, precum:

mașini de cusut, biciclete, gramofone și apaducte, pe lângă prețurile cele mai convenabile și execuție solidă și punctuală.

OH! DOAMNE!

Mă 'nădușe afurisita de tusă!

În contra tusei, răgușelei și flegmei s'a dovedit de cel mai bun mijloc

Pastilele-Egger

cari nu strică apetitul și au un gust excelent. Prețul unei cutii 1 cor. 20 fil.

O cutie de probă 50 fil.

Depozit principal la:

farmacia „NADOR” gyógytár
Budapest, VI., Váci-körút 17. sz.

SĂ TRĂIASCĂ!

»Pastilele lui Egger« m'au vindecat îngrabă!

Se poate căpăta în Arad la farmaciile: Berger Gyula, Földes Kelemen, Hauer Lajos, Hajós Árpád, Krebsz Géza, Kárpáti János, Ring Lajos, Rozsnyay Mátyás, Vojtek Kálmán și la drogeriile: Nestor Hanzu și Vojtek és Weisz. — În Gyorok la farmacia: Masznik Dániel. — În M.-Pécska: la Adler Gy. Lajos. — O.-Pécska: Ioan Rocsin. — Simánd: Csiky Lukács. — Sikszón: Füredi Ede örök.

Proiectat cu medalia cea mare la expo. milenară în Buda 1896

Turnătorie de clopote. — Fabrica de scaune de fer pentru clopote, a lui

ANTONIU NOVOTNY TIMIȘOARA - FABRIC.

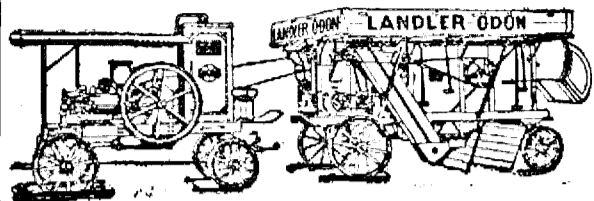
Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi armatoase pe garanție, de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce în uzurină în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture fiind astfel scutite de crepare sunt recomandă- **CLOPOTELE GAURITE** ventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg. este egal în ton cu un clopot de 461 kg. patentat după sistemul vechiu.

Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. Prețuri-carante ilustrate gratis

Patentatură originală din Svedla.

„BOBUR“ motor cu olei natural
 în urma multiplelor calități este
cel mai bun dintre toate mo-
toarele de acest fel
 având o putere de 2-300 cal (HP.)

Noutate! Noutate!

Lucru neîntrecut de ieftin!

Îl recomandăm pentru:

mori-, ateliere industriale
 și la toffelul de mașini agricole.

Spese la cias după fiecare HP. 1 1/2 fil.

Nu este supus supravegherii finanțelor!

Se vinde și în rate! **Garanție deplină!**

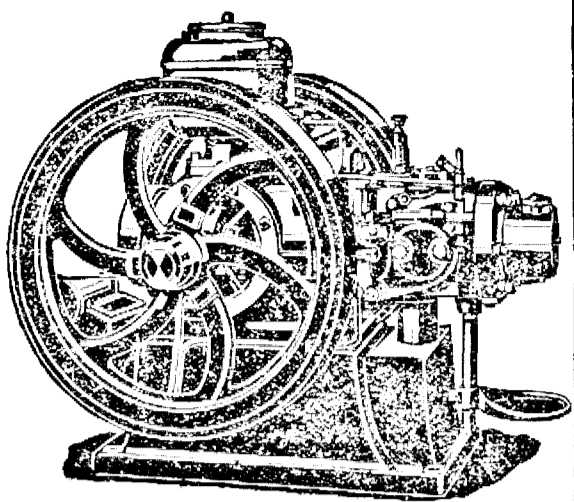
Mașini, motoare folosite se schimbă cu nouă.

Catalog la cerere trimis gratis.

Landler Ödön, Motortelepe,
 Budapest, Lovag-u. 2.

Motoare

svedeze pentru olei brut, (brevetul lui Hirsch Frank, Stockholm), în poziție orizontală și verticală. Mașini motorice ieftine și sigure, se pot instala ori unde. **Motoare sistem Diesel. Motoare cu gaz. Motoare cu benzină**, în cea mai bună execuție. Se pot comanda la

Surányi Viktor

inginer tehnic diplomat, fabricant de mașini agricole.

Budapest, V., Alkotmány-u. 12.

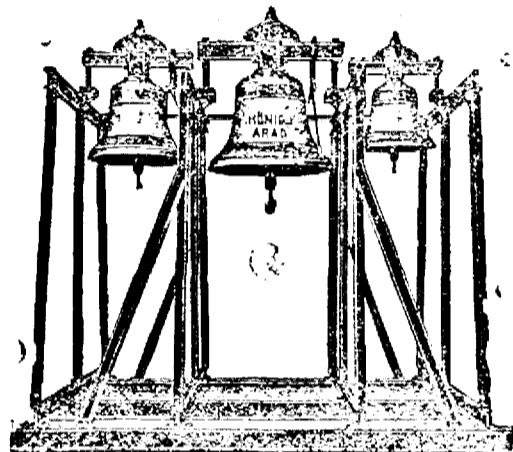
Cereți catalog.

Frideric Mönig

turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor

Arad, Strada Rákoczi No 11-28. — Fondat în anul 1840.

Premiat în anul 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție de mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față de orice alte clopote la turnarea unui și aceluiași e tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20-30% la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învârti și postamente de fer, prin a căror întrebuințare, clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se clatine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învârti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote noi pe lângă o suprasolvire neînsemnată. Clopote mici avem totdeauna la dispoziție. **Liste de prețuri și cu ilustrațiuni la dorință se trimit gratuit și porto franco.**

NICOLIN - Timișoara -

(Centru).
 str. Takarékpénztár 4.

Articole de coafură specială.

Chignon, bucle, împletituri, turbane, plete, transformări, peruce, bandouri.

Specialității de parfumerie, garnituri pentru curățitul mânilor, noutăți de piepteni, ormo și antrepozite pentru păr.

Mare depozit în articole de toaletă, ape de păr, pudră.

Primul salon pentru frizat, conservarea, ondularea, spăierea, colorarea și curățirea părului și a mânilor din Ungaria de sud. Comande prin poștă se efectuează prompt. Preț curent gratis și franco.

O rugare modestă, care nu vă costă nici o obolență, dar administrației ziarului nostru poate fi de mare folos. Ziarul nostru roagă pe onoratul public, că la cererea prețurilor care se dau în orice cerere sau cumpărare să se provoace că asanțul firmei la cetit în ziarul Tribuna din Arad.

UZINĂ ASORTATĂ CU

INSTALAȚII ELECTRICE COMPLETE

Pentru mori, fabrici, ferme, etc.

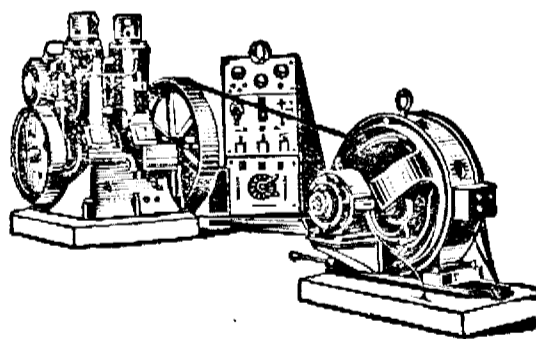
Motoare de olei brut **SWIDERSKI**

Motoare de München ptu benzina, gaz și gaz condensat

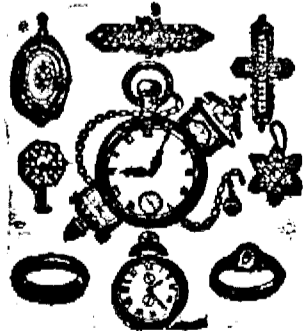
Mașini electrice M. S. W.

Pompe centrifugale și turbine.

Anspiciile inginerilor și preliminarile de spece le pune bucuros la dispoziție.

„ELEKTRA“,
 soc. pe acții pentru edificarea uzinelor electrice
 Budapest, VI., Gyár-u. 11/L. Telefon 84-64.

Carol G. Sadler

ciasornicar
 giuva ergin
 și optic în

Bestercze, Str. Spitalului 23.
 (lângă „Hotelul Sahling“).

Mare magazin de:

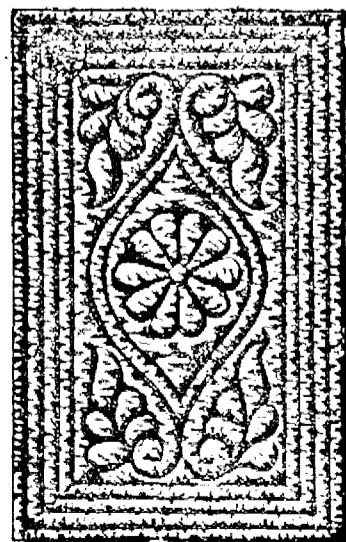
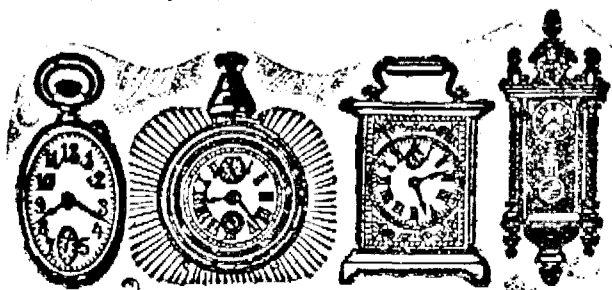
ciasornice de buzunar

din aur argint și din nickel.

Oroloage de părete, deșteptătoare și cu pendul.

Articli de aur și argint,
 Articlii optice și
 ochelari de
 — Ratenow. —

Reparările a tot-felul
 de articli în bransa
 aceasta se efectuează
 cu conștiințiozitate și
 cu prețuri moderate.

Barlensky János,

plaponar și tapețier.
 Temesvár-Józsefváros,
 Hunyady-utca 23.

Recomandă în atenția on. public din loc și împrejurime atelierul său renovat de plapoane și tapițerie. Primește ori-ce lucru de branșe pe lângă prețuri ieftine și serviciu prompt. Plapone gata are în magazin. Face reparaturi cu preț ieftin.

M'am tot cugetat, că în scumpetea asta mare, cum aş putea să economizez, ca să mă pot ajunge — cu leafa ce-o am! —

Şi m'am convins deja acum, că numai așa pot să ies în curat cu spe-sele, dacă în voi comanda vestmintele de lipsă la:
GHEORGHE MARIȚA
croitor bărbătesc și de uniforme militare
Arad, Kossuth Lajos-utca 66.

Magazin nou de lemne. Telefon 579.
Lemne de foc în preț ieftin!

AVIZ!

Avizez onoratul public din Arad și jur, că am preluat magazinul de lemne f. Novák care se află înaintea vămii de lângă podul cel vechiu, unde vând lemne tăiate, netăiate și stâlpi cu prețurile cele mai ieftine. — Cu conducerea magazinei este încredințat dl *Károly Feller*, care face totul, ca să câștige încrederea on. public. — Pentru lămuriri rog să se adreseze direct lui. — Cer sprijinul onoratului public:
KALKÓ SÁNDOR.

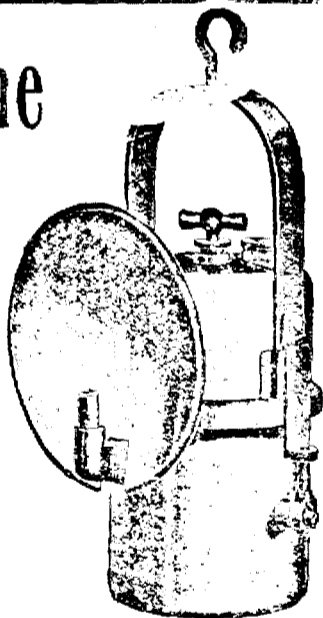
Lampe pentru mine

și tot felul de lampe cu acetylen,
fabrichează

Bartos Zoltán

fabricant de lampe,

Budapest, VII., Gizella-ut 55.

Totfelul de curăle la mașini

din păr de cămilă, bumbac, crom și piele. Gumă la sigile, litere. Accesorii la apeducte, mașini de uns, tuburi, pompe ș. a. Unelte agricole, saci, cumpene. Mașini și diferite unelte se pot cumpăra cu prețuri ieftine la

Walder Arthur

Arad, Erzsébetkör-ut 37.

Cereți catalog!

Cereți catalog!

Când creștin pe creștin se ajută pe Dzeu împ. umută

In atențiunea stimatelor doamne române!

Vă rog, cereți pe o cartă postală mustre din diferite articli de modă și manufactură, diferite stoffe de haine mai moderne pentru costume (englezești și de Zsolna), ciucuri în ori și ce coloare pentru fuste, zefiruri fine, delainuri, grenadnuri, lüstere, satinuri, cretoane, pânză de Leinen pentru haine în toate colorile, șifoane, pânză curată (Rumburger). Cele mai moderne decorații pentru haine, danteluri etc. — Cravate, gulere, cămăși în asortiment bogat.

NICOLAE POPA, * LIPOVA, *
Strada Principală.

Două prăvălii, una de modă și una de manufactură pentru țărani.

Sprijiniți pe comerciantul român!

Ceasornice, giuvaere,
gramafone, și plăci

se pot cumpăra pe lângă garanție de 10 ani, cu prețurile cele mai ieftine din întreagă țara, fie chiar și pe rate, la marele depozit alui

Tóth József,

ceasornicar și giuvaergiu.

Szeged, Dugonics-tér 11.

Reparații cu garanță de 5 ani se fac ieftin.

Catalog ilustrat trimis gratuit.

— Nenumărate scrisori de recunștință. —
Revînzători se caută.

Mașini dinamice, motoare
de benzin, locomobile de
benzin, motoare de gaz,
instalațiuni pentru mori,
automobile de persoane,
automobile de transport.

!! Condiții favorabile !!

Catalog franco și gratuit.

Fabrica de automobile, mașini și mori,
societate pe acții.

Budapesti gép-, malom- és automobilgyár r.-t.

Budapest, VI., Váci-ut 141/r

Noroc colosal la GAEDICKE!

La tragerea loteriei Clasa VI. acum sfârșită pe piața de aici s'a plătit

PREMIUL CEL MARE DE 605.000 Coroane

losului Nr. 55.503.

In urma acestor neîntrecute câștiguri, — oferăm pentru clasa I.

Los:	$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$
Cor.	12.—	6.—	3.—	1.50

Tragerea în 16 și 17 Novembre.

Lista de comandă:

La clasa I. a loteriei de stat reg. ung. — Rog pentru mine:

Losul Nr. cu lista oficioasă.
 Suma de Cor. fil. } binevoii a rambursa } (ce nu e de lipsă }
 } urmează cu mandat } (trebuie șters!)

Numele și ocupațiunea:

Locuința:

Poșta ultimă:

Suma trebuincioasă la Clasa I. Los: $\frac{1}{1}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{8}$
 Cor. 12.— 6.— 3.— 1.50

Adresa corectă.

Banca Gaedicke

Budapest,
Kossuth Lajos-utca 11.

Pălării de doilu se pregătesc momentan!

Modele și decoruri de pălării

◆ de dame ◆

după ultima modă, cu prețuri foarte ieftine se capătă în

Bazarul de pălării

(Kalap Bazár)

Arad, strada Deák Ferenc nr. 8.

Căptușală și decor cu 50 fileri.

! Modelurile cele mai elegante din Paris se pot vedea gratis și nu obligă la cumpărat!

Vânzare de altoi de viță

de vie nobilă și
pomi altoiți.

Cine vrea să aibă
o grădină frumoasă
de viță de vie ori
poame, să se adreseze
cu încredere la pepinieria condusă
conform cerințelor științifice la

Vityé Miklós, Ós-Csanád,
Torontálmegye.

unde se află altoi nobili de pomi și diferite
specii de viță de vie nobilitată și americană.

Pentru dessert: meri, peri, cireși, pruni, vișini,
perseci, ringlote și nuci. — Prenotări pentru
toamnă și primăvară primesc ori și când.

Catalog ilustrat trimis franco și gratuit.

A APĂRUT CALENDARUL JUBILAR AL POPORULUI ROMÂN

(BUDAPESTA, VII., ISTVÁN-UT 11)

pe anul visect 1912. — Cuprinde pe 216 pagini, for-
mat octav mare: peste 100 de articole și articolași li-
terari, economici, beletristici, statistică, glume, caricaturi,
între cari cea mai reușită: „Bardea reîntors la vechea lui lefterie”

125 ilustrațiuni dintre cari 19 tipărite pe hârtie
velină, reprezentând porturi națio-
nale și vederi dela serbările jubiliare din Blaj. Copertă
admirabilă tipărită în trei culori. Desemnat de artis-
tul Ary Murnu din București.

Căluțul în Budapesta. Important pentru oricine
(ziua audiențelor), oficiilor de stat, clinicilor, spitale-
lor, deputaților români, a funcționarilor români din
ministerii și a românilor din Budapesta în general.
Conspectul exact al tuturor advocațiilor români
din Ungaria și o mulțime de alte lucruri de folos.

Prețul 40 fileri. plus porto 10 fil. Comercianții și
vanzătorii primesc 25% rabat.

Comenzile să se adreseze la Administrația „Foil
Poporului Român”, Budapesta, VII., István-ut 11.

S'A DESCHIS

prăvălia de pardesie de dame

György Menyhért & Co.

Arad, piața Andrássy Nr. 8.

Nr. telefonului 855.

Vis-à-vis de biserica Minorităților.

Nr. telefonului 855.

Mare asortiment în noutăți englezești de cea mai elegantă formă; modele originale în par-
desii de dame și domnișoare pe lângă prețuri ieftine, fixe. — Comandele după măsură se
execută în timp scurt. — În provincie la cerere se trimit mostre.

Fiind cumpărarea pianelor afacere de încredere,

cea mai bună garanță o dă în astfel de cazuri, renumele unei firme de o vechime de 40 de ani.
Astfel zace în interesul ori-cărui cumpărător, ca înainte de cumpărare să privească depozitul firmei

TRISKA J.

Cluj — Kolozsvár,
Strada Bartha Miklós 14.

cu pianele cele mai renumite fabrici streine, cari se vând cu prețul fabricii, chiar și pe lângă plățire în rate.

Singura agentură din Ardeal a pianelor »Wirth«.

Are în depozit pian: Schiedmayer, Bösendorfer, Ehrbar, Winkelmann, Förster, Stingl, Stelzhammer, Richter, Gössl.
Pianele vechi se prețuiesc și se schimbă cu alte nouă, pe lângă plățirea diferenței.

Efectuează reparaturile cele mai gingașe și acordează cu acuratețe.

10 ani garanță

și acordare gratuită de un an.

Scrisorile de recunoștință
stau la dispoziția cumpă-
rătorilor. — Telefon 419.

